

JONO JURAŠO LIUDIJIMAS PRIEŠ TIRONIJĄ

Šiame numery

- O kur dingę vyskupas Valančius? Jono Jurašo liudijimas prieš tironiją.
- Mirties tema
- Vidos Krištolaitytės kūryboje.
- Nebeturime Jono Zdniaus: Vladas Jakubėnas rašo apie velionį ir jo muzikinę veiklą.
- Eugenio Montale eilėraščiai.
- Dainos ir dailės duetas.
- Gudauskienės siuitos premjera.

Kertinė paraštė

O KUR DINGO VYSK. VALANČIUS?

Paskelbti ar nepaskelbti oficialiai Valančius ir Čiurlionio metais, 1975-tieji vis tiek praeina jų abiejų ženkle; salės pilnos minėjimų, akademijų, koncertų, spaudoje mirgėt mirga straipsniai, nuotraukos, paveikslai. Iš tikrųjų gi ir Valančius, ir Čiurlionis šiemet minimomis sukaktimis tiesiog beveik neatskiriama vienas su kitu susisiekiama, kaip tos pačios lemtingos estafetės nešėjai lietuvių tautos istoriniame taške. Tik Valančiui skirtasis nuotolis ir jo prasmė estafetės nešėjajam lietuvių tautos istoriniame taške. Tik Valančiui skirtasis nuotolis ir jo prasmė estafetės nešėjajam lietuvių tautos istoriniame taške. Tik Valančiui skirtasis nuotolis ir jo prasmė estafetės nešėjajam lietuvių tautos istoriniame taške.

inteligentijai ir sutikdamas, jog tiek Čiurlionio gyvenime, tiek jo kūryboje — subjektyvine prasme — būta tikro idealizmo, vis dėlto yra tos nuomonės, jog Čiurlionis — nesveikos, misticškos, reakciskos dvasios „genijus“ (Trečias Frontas, 1931 m. Nr. 5, 29 psl.). Kodėl šiandien Čiurlionis rusų ir bolševizmo dvasiškai niokojamoje Lietuvoje vis dėlto leidžiamas, lyg tokio žmogaus draudimo, negu Vilniuje ir visoje Lietuvoje Čiurlionis buvo išskirtinai pabrėžtas, buvo pasididžiujama jo kūryba. Visai kas kita su Valančiumi. (Gerai dar, kad suskubta 1973 metais išleisti jo raštų dvitomis. Vėliau — jubiliejiniais metais — „dovanos“ iš okupanto būtų jau nebesulaukta). Tėvynėje vysk. Motiejaus Valančiaus šimto metų mirties sukaktis praėita net nemirktelėjęs: nei viešų minėjimų, nei straipsnių svorio spaudoje, lyg tokio žmogaus draudimo, negu Lietuvoje. Čia jau jokių klausimų, kaip Čiurlionio atveju, negali būti. Okupantui čia yra lengviau „apturėti sarmatą“ prieš lietuvių tautą ir pasaulį dėl Valančiaus sukakties minėjimų draudimo, negu „kėti“ pagarbų ir viešą jo prisiminimą. Rusas okupantas lig šiol didžiajam vyskupui negali atleisti už daug ką. Labiausiai už tas injekcijas, kurias vyskupas Valančius įleido lietuvių tautos kūnui, kada Vilniun atsiųstas Muravjovas Korikas jau laukė lietuvių tautos širdies paskutinio suplazdėjimo arba bent visiškai rusiško kraujo transfuzijos. O Valančiaus tautinių, religinių ir dorinių injekcijų pažadinta tau-

Redakcijos pastaba. Skaitytojams čia pateikiame visą tekstą Jono Jurašo liudijimo tarptautiniame Sacharovo vardo tyrinėjime Kopenhagoje. Tyrinėjimo posėdžiui dalyvavo įvairių kraštų politinių, kultūrinių ir visuomeninių sričių žinomi asmenys. Autentiškais liudinių parodymais norėta nustatyti žmogaus teisių pažeidimo faktus Sovietų Sąjungoje. Liudyti buvo pakviesti ir lietuviai: Simas Kudirka ir Jonas Jurašas. Tyrinėjimų sesijoje Jono Jurašo liudijimas lietuviams visos lietuvių tautos persekiojimo klausimą. Tyrinėjimų posėdžiui Kopenhagoje vyko spalio 17-19 d. Jiems savo liudijimą raštu Jonas Jurašas jau buvo įteikęs iš anksto. Iš Muencheno redaktorius spalio 3 d. rašytame laiške, be kita ko, įsai sako: „Esu pakviestas į Kopenhagą būti liudiniu Sacharovo sesijoje, esu jau pasiuntęs savo pranešimą, kuris buvo labai šiltais priimtas ir žadama išspausdinti keliomis kalbomis bendroje tos sesijos dokumentacijos knygoje“.

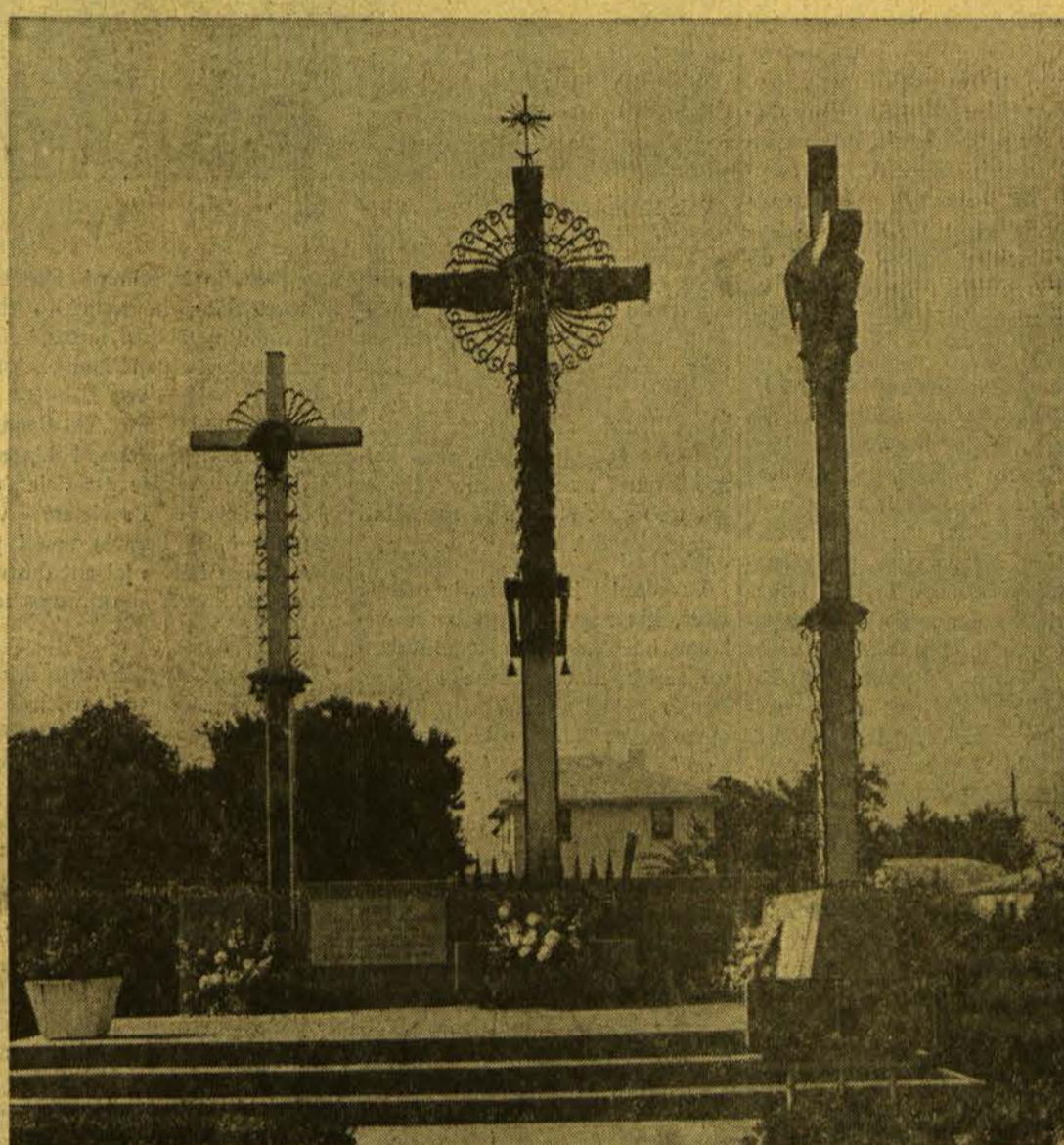
Tegu šiandien ant teisingumo ir objektyvumo dvasia besivadovaujancio Tarptautinio akademiko A. D. Sacharovo vardo tyrinėjimo svarstyklę bus padėti liudijimai apie visos tautos persekiojimus — tik mažytė dalelė didelės karčios tiesos apie dešimtmečius trunkančią trijų milijonų valstybės ir tautos priespaudą, okupaciją ir genocidą.

Štai jau 35-ri metai sovietinis režimas visa savo propagandos jėga mėgina nuslėpti nuo pasaulio sąžinės tiek prievartinio Baltijos valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — užgrobito faktą, tiek ir iš to išplaukiančias pasekmes: terorą, jėgą ir klasta palažyti tautų laisvės ir tautinės nepriklausomybės vaisius.

Šiandien iš šitos katedros, kurios skelbiama tiesa, viliamės, nenuskambės tyruose, dera priminti, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybingumo kapas buvo iškastas 1939 rugpjūčio 23, kai slapta Ribbentropo-Molotovo sutartimi buvo sudarytas sąmokslas pasidalinti įtaką sferomis. Tuo pačiu buvo sulaužyta nepuolimo sutartis, kurią Tarybų Sąjunga pasirašė su Lietuva 1926 spalio 26 ir kuri papierėje galiojo iki 1945 m.

Dar 1939 spalio m. Maskva pareikalavo įvesti Lietuvon 30.000 savo karių ir įrengti karo bazes net pašoko ir nubloškė per ankstyvus savo duobkasius. Tų vyskupo injekcijų poveikis dar ir šiandien, jau daugiau kaip po šimto metų, tautoje gyvai atsiliepia, turint mintyje vien tik „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ leidimą, kaip analogišką Valančiaus knygnešinio užmanymo pakartojimą ir tąsa.

Argi už visa tai okupantas gali dovanoti Valančiui ir leisti pagarbai minėti jo vardą! Tačiau tikime, kad dėl tokio išbrovėlių atšiaurumo Valančiaus vardas dar labiau žėri kiekvieno lietuvių širdyje, nežūrint, kur jis bebūtų — išeivijoje ar tėvynėje. O kaip ir ar iš viso bus prisiminti po šimto metų vardai šių dienų muravjovų ir tų nelaimingų saviškių — šimtaprocentinių kvislingų — praradusių valančiškų ir čiurlioniškų žmogaus orumo bruožus... k. brd.

Trys lietuviškieji kryžiai Daytono mieste, Ohio valstijoje. Jie pastatyti, pageriant Lietuvos kankinius už tikėjimą ir tėvynę, taipgi prisimenant okupanto sunaikintus kryžius Trijų kryžių kalne, Vilniuje, pakartotinai naikintus Kryžių kalne, Jurgaičiuose, ir kitur pavergtoje Lietuvoje. (Lietuvių foto archyvas)

va jos saugumo tikslais. 1940 birželio 14 sekė Molotovo ultimatumas sufabrikuotų kaltinimų dviejų sovietinių karių dingimo dingimui, reikalaujant perduoti teismui Lietuvos vyriausybės narius, sudaryti naują vyriausybę ir įsileisti papildomus sovietų kariuomenės dalinius į svarbiausias krašto vietas. Pasiūlytas kandidatūras Maskva atmetė, atsiuntė savo vicekomisarą Dekanozovą. 1940 birželio 15 Lietuvos sieną peržengė 12 divizijų (250.000 karių). Dekanozovas paskyrė premjeru savo statytinį Justą Paleckį, paleido visas politines partijas, uždarė visus laikraščius, visuomenines, kultūrinės ir tikybinės organizacijas. Vienintelė legali liko kompartija, iki tol neturėjusi daugiau kaip 700 narių — daugiausia ne lietuvių tautybės. Liepos 14 paskirti seimo rinkimai virto lietuviams pirmu ir nenykstančiu sovietinio rinkimų farsu pavyzdžiui: devynios dienos pasirodė, kandidatų tiek, kiek vietų, o trejeta dienių prieš rinkimus masiškai suimti ir išvežami vadovaujantys lietuvių tautos asmenys. Paralyžiuotas Lietuvos kariuomenės vyriausiuoju vadu tampa svetimos šalies pilietis (F. Baltušis-Zemaitis). 1940 liepos 21 marionetinis seimas paskelbė Lietuvą „sovietine socialistine respublika“ ir antrąja rezolucija kreipėsi į Maskvą su prašymu įjungti Lietuvą į SSSR sudėtį. Panašūs dalykai tomis dienomis vyko Latvijoje ir Estijoje. Krašte kilo gaivalinga rezistencija.

jos banga, platinami atsišaukimai, raginantys nebuosuti ir t. t. Sukilėlių vėliavą paėmė NKVD dokumentai liudija tautinio pasipriešinimo apimtį (plg. Kersteno komisijos medžiaga, pateiktą JAV Kongresui 1954). Susikūrė Lietuvos aktyvistų frontas (LAF) — visą rezistenciją vienijanti jėga, susitelkusi dviejuose universitetiniuose židiniuose — Vilniuje ir Kaune. 1941 birželio 23 prasidėjo visuotinis sukilimas, siekiantis palydėti, kad Lietuvos aneksija buvo galingos valstybės prievartos ir agresijos aktas prieš taikingą vakarinį kaimyną. Sukilėliai užėmė valstybės radiofoną, šimto tūkstančių kovotojų vardu prabilo sukilėlių vadas Levas Prapuolenis. Apie keturi tūkstančiai žuvo, kovodami už laisvę. Šešias savaites išsilaikė profesoriaus Ambrazevičiaus vadovaujama Laikinoji Vyriausybė. Kovos už savo laisvę pavyzdžių mūsų amžiuje laikytinas Lietuvos partizanų sąjūdis pokario metais — nuo 1945 iki 1952 imtinai. Šiame nelygiame žudiškame kare, lietuvių apskaičiavimais, žuvo ne mažiau kaip 30.000 partizanų, paaukojusiu savo gyvybę už krašto atei- tį. Trys tarpiniai žymi Lietuvos partizanų karo dydį ir apimtį: I. — iki 1946 pavasario, kai masiniame ginkluoto kovos sąjūdyje reišėsi trys stambiausios pogrindžio kovos organizacijos: „Geležinis vilkas“, „Kęstutis“ ir „LLA“ (Lietuvos laisvės armija); II. — nuo 1946 iki 1949 — BDPS (Bendrojo demokratinio pasipriešini-

nimo sąjūdis); III. — nuo 1949 iki 1952 m. — LLLKS (Lietuvos laisvės kovų sąjūdis). Lietuviai tiki, jog kada nors Istorijos teismas išnės savo nuosprendį okupantams ir paskelbs šito karo nežinomų aukų vardus, tu, kuriuos sugaudė miškuose, sušaudė valstybės saugumo žeminėse, išdavė melui, gėdai ir užmiršimui. Nors 1952-tieji laikomi aktyvaus sąjūdžio pabaiga, tačiau sunku pasakyti, kiek jis dar tęsėsi, nes pati rezistencijos dvasia pakeitė savo pavaldą, ėmė reikštis naujomis lytimis, vis giliau skverbėsi į tautos gyvenimo gelmes. 1956 m. sovietinė valdžia paskelbė amnestiją, žinodama, kad pagrindinė sąjūdžio jėga sunaikinta nelygioje kovoje, dezorganizuota infiltruotų agentų, provokatorių ir išdavikų dėka, o tauta pavargę, netekusi paramos ir vilties. Bemiegės naktys ir neramos dienos, rūkstantys miško kovų gaisrai ir miestų aikštėse pūdomi lavonai nepasidavusiems įbauginti padarė savo. Net 1948 m. į užsienį prasiveržę partizaninio sąjūdžio pasiuntiniai nepajėgė prikelti iš sustingimo Vakarų, susižavėjusių sovietų pergale. Kam ta beprotiška kova? Tegyvuoją galūnais, testiprėja nugalėtojai, tegu tik jie mūsų neličiai! Tarp skliaustelių: 1970 m. Širvintų rajone, Šešuolių bažnytkaimyje, valstybės saugumo organai išaiškino Henriką Kajotą, kuris 26-rius metus slapstėsi savo motinos name. Ne džiunglėse, kaip tas japonų kareivis, bet Rytų Europos vidury!

Šitas ekskursas į netolimą praeitį mano parodymuose iškilio vieninteliu tikslu — palydėti, kaip ir kokia kaina Lietuva, kaip ir visas Baltijos, „savanoriškai“ įstojo į SSSR sudėtį. Jei laikas leis man, mėginu savo anaipol nepilnas parodymus atversti antrąją medalio pusę, kurios neparodo sovietinė propaganda, mėginama įtikinti lengvatikius žmones, ką gero mano mažajam kraštui padarė krauju persunktas socializmas. Toks užmojis viršija vieno liudninko jėgas. Neužtektų nė viso kolektyvo, jeigu toks stebuklu atsirastų mūsų išsklaidytoj, suskaldytoj visuomenė, per trumpą laiką surinkti ir suregistruoti prieš visą tautą įvykdytus nusikaltimus. Jie rūpestingai slepiami, klautojami, o už menkiausia mėginimą atskleisti tiesos kruopelę po storu melo klodu žmonės negalėtingai baudžiami. Betgi, kaip sako rusų kritikas A. Belenkov, „istorijos kormis rausiasi nepastebimai“. Tokio istorijos kormio vaidmens Lietuvai naudingiausiu būdu ėmėsi Katalikų Bažnyčė su didžiule ir neįveikiama tikėtinųjų bendrija. Šiemet kovo mėnesį sukako treji metai, kai pasirodė pirmasis savomis priemonėmis leidžiamas „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ pirmasis numeris. Šis pogrindžio leidinys per trejus savo gyvavimo metus tapo maksimalaus objektyvumo ir nūdienos dokumentu, išreiškiančiu totalistinio režimo smarkiai varžomos tautos dvasią ir nuotaikas. Lietuviškoji kronika eina rusų „Dabartinių įvykių kronikos“, tiesos varpu skambančių A. Solženicino knygų pėdomis ir drauge su jomis liudija atgimusį tikėtiną tiesos ir teisingumo pergale. „LKB Kronika“ eina toliau, nors valdžia mėgina kolaborantų rnkomis ją iš vidaus sužlugdyti. Nepakelto tonu registruojami faktai versta viltingiausių žinių šaltiniu apie tai, kaip ir kokias būdais vedama kova prieš Katalikų Bažnyčią, kaip prievartaujama sąžinė ir įsitikinimų laisvė, kaip slopinamos pagrindinės žmogaus teisės, kaip spaudoje, paverstoje režimo monopolii, siauteja cenzūra, ir viso to išdavoge, kaip faktiškai vykdomas lietuvių tautos genocidas. „LKB Kronikos“ Nr. 15 patalpintas toks pranešimas: „Tarybinė valdžia, pasitelkus Baudžiamąjį kodeksą ir Valstybės saugumo komitetą, nori sunaikinti ne tik „LKB Kroniką“, bet ir pačią Lietuvos Katalikų Bažnyčią. Tačiau mes, Lietuvos katalikai, esame pilni ryžto, Dievui padedant, kovoti už savo teises. Mes dar norime tikėti, jog tarybinė valdžia supras darant didelę klaidą, remdama ateistų mažumą, o katalikų mases nustatydamas prieš save“. (Asmeniškiam pokalby LK PCK sekretorius man pareiškė, kad 71 proc. Lietuvos jaunimo atlieka tikybines apeigas — J. J.). „Mes, Lietuvos katalikai, praeime savo brolius išeivijoje ir visus Lietuvos bičiulius pasaulyje informuoti plačiąja visuomenę ir tautų vyriausybes apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje“. „LKB Kronika“ skelbia savo skaitytųjų laiškus. Vienaime jų sako: (Nukelta | 2 psl.)

LIUDIJIMAS PRIEŠ TIRONIJĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

„Neseniai sužinojome apie biologijos mokslo daktaro Sergejaus Kovaliovo areštą dėl „LKB Kronikos“ Mes, Lietuvos katalikai, meldžiame Dievą šiam mokslininkui fizines ir dvasines stiprybes. Šiandien pasauliui gyvybiniai reikia meilės. Jėzus Kristus yra pasakęs: „Nėra didesnės meilės kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jon. 15, 13). Mes tikime, kad S. Kovaliovo ir kitų aukos ne veltai“.

„Mes lenkiame galvą prieš akademiką Andriejų Sacharovą, kovotoją už žmogaus teises Tarybų Sąjungoje, o jo asmenyje — prieš visus geros valios rusų intelektualus. Jie savo drąsa ir auka privertė mus, Lietuvos katalikus, naujai pažvelgti į rusų tautą. Jų auka reikalinga visiems ujamiems tarybiniais žmonėmis, ji reikalinga ir Lietuvos katalikams“.

„Mes širdingai dėkojame didžiajam rusų rašytojui Aleksandrui Solženicinui už šiltes žodžius Lietuvos ir už Lietuvos reikalų gynimą. Tūkstančiai lietuvių, ypač būvusiu Gulago salyno piliečių, meldžia Aukščiausiąjam jam palaimos“.

„LKB Kronika“ pastoviai skelbia persekiojamų ir KGB tardojų netik už religinius išitikinimus asmenų sąrašus. Katalikai Bažnyčia savo po grindiniu spaudos organu taip vieninteliu patikimu informacijos šaltiniu. Neatsitiktinai su toliau įpirijama neapykanta KGB mėgina iš šaknų sunaikinti „LKB Kroniką“. Areštų ir kratų bangos, bandymai šią rezistencijos formą iš vidaus kolaborantų rankomis sužlugdyti, drakoniškos bausmės už kronikos platintimą — viskas naudojama. Laimei, kol kas nesėkmingai. Sunaikinti suprasti, kuo remiasi šio darbo sėkmė. Veikiausiai jo teismumu ir tikėjimu.

„LKB Kronika“ surenka žinias iš pečių tolimiausių Lietuvos kampelių ir informuoja savo skaitytojus apie atskirų pareigūnų ar valdžios organų padarytus teisės pažeidimus ir, ginama savo teises teisėtumo dvasia, griežtai laikosi sovietinės įstatymdavystės ir konstitucijos garantuotų teisių.

„LKB Kronika“ drąsiai gynė kunigus A. Šeškevičių, J. Zdebskį, P. Bubnį, nuteistus už tikybės mokymą ir vaikų katekizavimą. Visuomenės akys buvo nuteistas ne kulto tarnas, kaip to norėjo valdžia, bet bažnyčios persekiojotų nesiskaitymas su įstatymais ir jų savivalė, nes kunigai visada savo veiksmuose vadovaujasi sąžinės balsu ir tėvų prašymu.

Lietuvos kunigams draudžiama atlikti savo tiesiogines pareigas mokyti vaikus, juos katekizuoti, lankyti ligonius ir mirstančius ligoninėse, dalyvauti laidotuvėse. Už visa tai skiriamos griežtos bausmės, o faktiškai konstitucijos garantuojama sąžinės laisvė paverčiama beveik pogrindžio veikla. Lietuvos Bažnyčia, tautinės sąvimonės tradicinė tvirtovė, atsidūrė pirmųjų krikščionių, suvarytų į katakombas, padėtyje. Bet jie žino, kad tikėjimas šiam krašte nesunaikinamas, o prievarta jį tik stiprina.

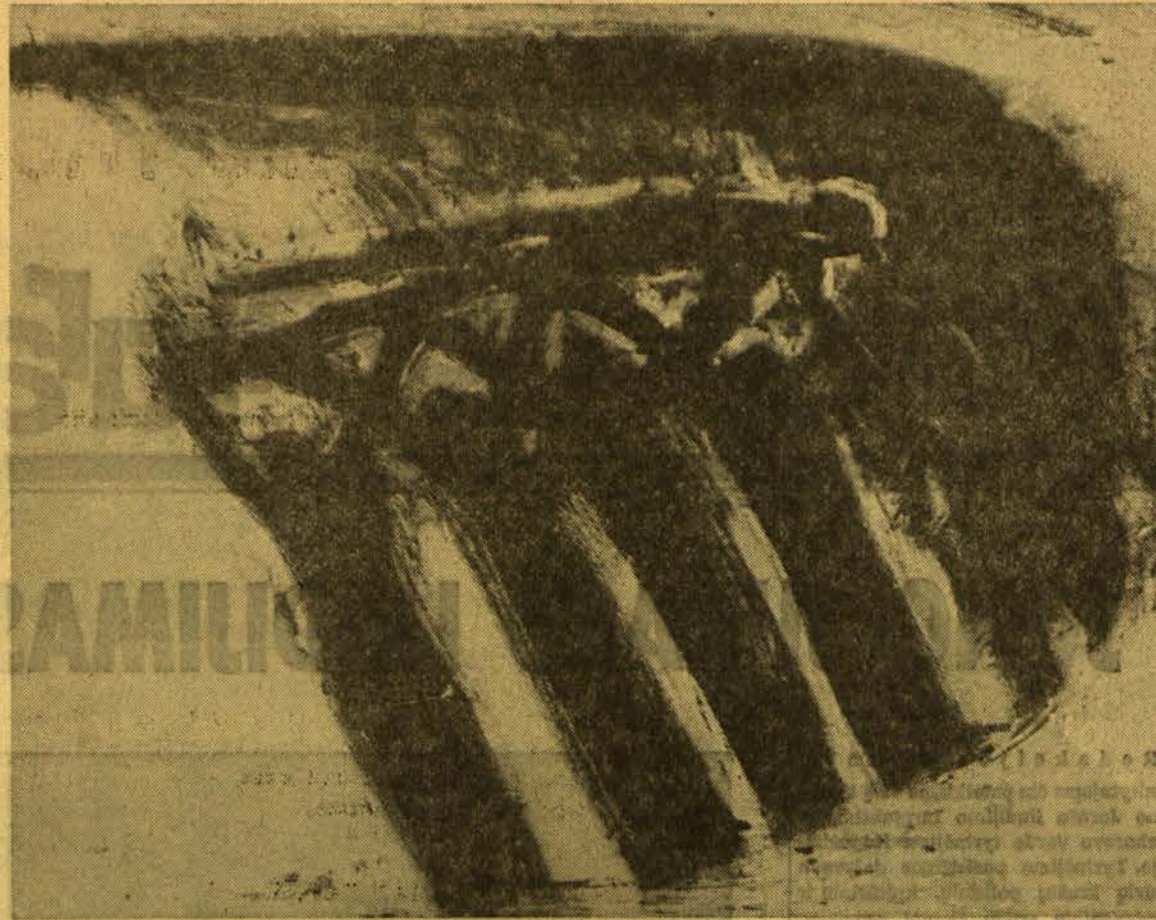
Be kompartijos ir KGB žinios ir sutikimo Lietuvoje negalima stoti į dvasinę seminariją. Apie tai liudija bylos Nr. 345 teisiamojo Virgilijaus Jaugelio kalba. Beje, V. Jaugelis už savo drąsų žodį teisme, už atsakymą duoti parodymus ir tvirtą tikėjimą buvo patalpintas bendrojo režimo stovykloje su kriminaliniais nusikaltėliais, kurie jį sumušė iki sužalojimo. Jis — ligonis, kaip spėjama, sergas vėžiu, bet negali pasitikėti kalėjimo gydytojų ir būti jų operuojamas. Žinios iš lagerto išpėja, kad V. Jaugelis neišgyvens iki bausmės galo 1976 m.

Lietuvoje draudžiama gaminti, spaudinti ir platinti tikybinių turinio knygas, brošiūras, laikraščius. Keletas oficialių leidinių juokinkais tiražais jokiū būdu nepatevina tikinčiųjų poreikių, o didžioji Šventojo Rašto ir Maldyno egzempliorių dalis atsidūrė Vakaruose propagandiniais tikslais.

Mėginusieji saviveiklinėmis priemonėmis šią spragą užpildyti tikintieji buvo griežtai nubausti. 1974. IX.3 teismui buvo perduota byla Nr. 345 už maldaknygių ir religinės literatūros gamimą ir platimą. Aštuonerius metus gavo P. Plumpa-Pluira, 4 metus — P. Petronis, 2 metus — V. Jaugelis, vienerius metus — J. Stašaitis. (Asmeniškai buvau liudininkas, kaip pagal KGB skambučių buvo atleisti žmonės, net nesistengiant įrodyti jų kaltės, už senos maldaknygės per fotografavimą).

Lietuvoje neleidžiama remontuoti senų bažnyčių ir statyti naujų. Daugelis iš seniai pastatytųjų uždarytos, paverstos sandėliais, ateizmo muziejais, kultūros įstaigomis. (Klaipėdoje po daugiametį tikinčiųjų pastangų Maskva buvo leidusi parapijiečių lėšomis pastatyti bažnyčią. Po to, kai ji buvo pastatyta neįtikėtinų pastangų kaina, miesto valdžia bažnyčią atėmė dieną po jos pašventinimo ir ją paverė filharmonijos sale. Miesto gyvenotojai iki šandien boikotuoja tą „kultūros įstaigą“). Nuo veikiančiųjų parapijų lupami žymiai didesni mokesčiai, pavyzdžiui, už elektros naudojimą plėsiama dviguba kaina.

Planingai naikinami paminklai ir tikybinių turinio tautinės relikvijos, net jei jie meniška vertingi. Visa Lietuva praecityje buvo nusėta išpaustytais kryžiais ir unikaliomis skulptūromis. Iš lietuvių liaudies skulptūrų išaugo visa profesionalaus plastinio meno kryptis. Organizuoti komjaunuolių žygiai pašalino nuo gimtosios žemės veido ištiesių kartų kūrybą. Atskiri egzemplioriai užkelti mažai prieinamuose muziejuose arba atiduoti plėšikiškam išgrobystymui. Išidėmėtiną Kryžių kalno prie šiaulių istorija. Čia po suklimo, kurį humalšino caro valdžia 1863-4 m., kazokai suvarė koplyčion sukilėlius ir gyvus užkase žemėn. Nuo to laiko ant iškilusios aukštumos žmonės per šimtmetį nesė ant pečių didžiulius meniškų kryžių, pažymėdami taip ir kruviną savo tautos kelį. Bet 1961 m. vidury, vieną naktį, at-

Vida Kristolaitytė

Aukos procesija (metalų raižinys, 1975)

vykę rusų kariai sunaikino keletą tūkstančių kryžių. Įsakymą sunaikinti kryžius davė Ministrų tarybos pirmininko pavadootoja drg. Diržinskaitė - Piliušenko. Tačiau kiekvieną kartą sunaikintųjų kryžių vietoje atsiradavo nauji, nors kalin kasmet nuomoginamas. Siemet jau trečią kartą iš eilės sunaikinti naujieji kryžiai.

Paskutiniai įvykiai, kurie sukretė visus, kas nepravado gyvo žmoniškumo, buvo jaunuolio Romo Kalantos susidėginimas Kaune 1972 m. Kauno įvykiai asmeniškai palietė ir mano paties likimą, o kiekvieno sąmonėje sėjo paniką, tikėjimą ar baimę. Kalantos laidotuvės buvo nuslėptos nuo miesto gyvenotojų, bet toks valdžios žiaurumas, primenas Eschilo Kreontą, davė akstiną tikram sukilimui, kurį malšino stambūs reguliaros kariuomenės desantiniai daliniai, koncentruotos KGB pajėgos ir milicija. Visa tai buvo mesia prieš neginkluotą minią. Viasą savaitę Kaunas buvo atskirtas

nuo pasaulio ir priminė apsiaustą tvirtovę. Sekusi represijų — slapkūnių, trukusių išitus metus, viešų demonstratyvių baudžiamųjų akcijų banga apėmė visą Lietuvos gyvenimą, ypač kultūrinį. Iki šandien persekiojamas jaunimas, kaltinamas dalyvavimu tokioje taikioje demonstracijoje. Taip sovietinė valdžia dar kartą lietuvių tautai parodė, kokias laisves jai ant durtvų anesė „stalininės konstitucijos saute“.

Šitos saulės sukreciantioje šviesoje reikia pamatyti ir lietuviškąjį sovietinio Gulago baraką. Eduardas Kuznecovas savo „dienoraščiuose“ skelbia įaudinantį dokumentą — politikalnio Liudviko Simučio laiška. Jį seka kai kurie sausi skaičiai: 7 lietuvių tame lagery sudaro apie 9 proc. visų zekų, kal visoje SSSR lietuvių skaičius tesudaro 1 proc. Tas septynetas pasmerktas 182 metams. Tai reiška ju 26 metus broliui, kurie jau vidutiniškai atkalėjo maždaug po 18 metų. Jų vidutinis am-

zius — 46 metai. Visi katalikai. „Susidaro įspūdis — rašo E. Kuznecovas, — kad pabaltiečių ir vakariinių ukrainiečių atžvilgiu (kur sovietai atviriausiai pademonstravo save) galioja ne tiek negalastingo keršto dėsnis: težūna kalėjime kiekvienas, nepaskubėjęs puliti ant kelių, kiek neapykanta visiems, kurie labiausiai nukentėjo.“

25-rių metų bausmė ir šandien Lietuvoje vadinama „lietuviška bausmės terminu“.

Iki šandien plačiosios sovietų šalies salyne už nenorėjimą atsi-klaupiti ant kelių prieš okupantą šimtai Lietuvos piliečių (čia pateikiamas 243 politikaliųjų sąrašas — toli gražu nepilnas).

Net atkentėje astronominio ilgio metus, buvusieji zekai negali grįžti į savo gimtąjį kraštą. 1971 sausio mėnesį buvo išleistas slapstas ir nuo viešumos slepiamas LTSR AT potvarkis neregistruoti Lietuvoje — tu, kurie atliko bausmę pagal 58 str., kaip „buržuaziniai nacionalistai, laisvės kovų sąjūdžio dalyviai ar Lietuvos vyriausybės nariai. Jie visi turi ieškoti apsigyvenimo vietos svetur. Man pakankamai gerai žinomi kai kurie skaudžios neteisybės atvejai: Balys Gajauskas, iškalėjęs visus 25 metus Kazachstano ir Mordovijos lageriuose (dabar negalys būti įregistruotas Lietuvoje ir dėl to legaliai gyventi ir dirbti). Povilas Pečiulaitis, Leonas Laurinškas ir daug kitų, priverstų amžinai slaptisytis ir būti KGB persekiojamiems. Šitos kategorijos žmonės neturi elementarios teisės emigruoti. Žinau atvejus, kai vien tik už pareiktą norą išvažiuoti žmonės tyliai ir be žinios pradingdavo KGB psichiatrinėse gydyklose. Antai mano bičinis Kestutis Jokubynas, atkalėjęs du bausmės terminus po 10 metų, be perstojo persekiojamas tardymais, kratomis, grasinimais, paprasė leidimo emigruoti iš SSSR, bet šiemet birželio mėnesį jam buvo neigiamai atsakyta, nenurodant motyvų.

Šiuo metu KGB siaučia Lietuvoje, kad surastų įrodymų bylai Nr. 345. Įvyko teismo procesai, įvairiomis lagery bausmėmis nuteisti P. Plumpa-Pluira, P. Petronis, J. Stašaitis, V. Jaugelis, J. Gražys, B. Kulikauskas, J. Ivanauskas. Poetas Mindaugas Tamonis prievarta patalpintas psichigoninė (Vilnius Vasaros g.), kur budeliai su baltais chalatais jį naudoja sveikata griau-nantiems eksperimentams.

Byla Nr. 345 įgavo visąsąjunginę reikšmę, kratos ir tardymai vyksta, siekiant sunaikinti „LKB Kroniką“. Ypač piktna, kad KGB organai be jokių įrodymų persekioja visiškai su ta byla nesusijusius žmones: Sergejų Kovaliovą štai jau pusmetis tardo KGB izoliatoriuje Vilniuje, jo žmoną L. Boicovą, Andrejų Tverdochlebovą, A. Pliusina, Galią Solovą, Mėlviną Land, Iriną Korsunską ir kt. jų dalyvavimas „LKB

Kronikoje“ neįrodytas. Tai aiškiausiai rodo ir tas faktas, kad juos suėmus, Lietuvoje ir Vakaruose pasirodė nauji „LKB Kronikos“ numeriai (rašant jau buvo pasirodęs Nr. 16). (Šiuo metu jau yra išėję Nr. 17 ir Nr. 18. Red.) Be to, lietuvių katalikai yra įsitikinę, kad pati byla yra neteisėta sovietinių įstatymų ir konstitucijos atžvilgiu. Netgi „LKB Kronika“ reiškiasi sovietinė įstatymų ribose, nespaudina nepatikrintų žinių, gina konstitucijos garantuojamą sąžinės laisvę.

„LKB Kronika“ nesutinka su Bažnyčios nuo valstybės atskyrimo praktika ir klaidingu bei tendencingu LTSR Baudž. kodeksu 143 str. taikymu.

Tokia problema, prašokanti atskirai paimto krašto įstatymines ribas, nušviečiama ir inž. V. Vaičiūno atvirame laiške LTSR AT prezidentumui bei laikraščių redakcijoms. Savo rašte „Įstatymas ir tikinčiojo žmogaus sąžinė“ Vaičiūnas rašo:

„Lietuvos tikintieji priėjo gyvenimo kryžkelę, kurioje krypties rodyklės skelbia: dešinėje — „įstatymų“ veikimo zona, kairėje — krikščioniška sąžinė. Tenka apsispręsti, ką pasirinkti. Norėčiau, kad jūs bent valandėlę pabūtumėte su čia atėjusiais Lietuvos katalikais. Atkreipkite dėmesį į čia atėjusių tautiečių tragediją... Aš bijau, kad

(Nukelta į 4 psl.)

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKTŪ, AUSŪ, NOSIŠ IR GERKLIS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą. Jei neatšiltoja, skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDŪS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Seštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. VA 5-2870
Rezid. tel. WALbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet. antrad., penkt. 1-5, treč. ir sešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, seštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatšiltoja, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akčių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2320
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŪ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt. nuo 12 iki 3 val., ir nuo 6 iki 8 v. vak. seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-1441 — LO 1-4605
Jei neatšiltoja 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 1002 No. Western Avenue
5214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 48th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir seštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį.
Seštadieniais 12 ir 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 50th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Seštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKŪ IR VAIKŪ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7166 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. 239-2919.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9601
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-on ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŪ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai.
111 N. WARASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5126
Tikrina akis. Pritaiko akinimus ir „contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŪ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 445-5549

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Rezidencijos telef. GR 6-0617
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. seštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-2195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš arkelto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Pirm. ir seštad., pagal susitarimą

Ofs. tel. 584-8166; namų 636-4850
DR. PETRAS ŽLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2341 S. Narragansett Avenue
Val. pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8 penktad. 2-5 seštad. pagal susitarimą

Mirties tema Vidos Kristolaitytės kūryboje

Vėlinių — mirusių prisiminimo proga šios dienos „Draugo“ kultūrinio priedo puslapius daugiausia iliustruojame dail. Vidos Kristolaitytės dailės darbais, sukurtais mirties temomis.

Dailininkė Vida Kristolaitytė savo studijoje, New Yorke.
Nuotr. Ged. Naujokaitis

Aplamai ši tema visais amžiais ryškiai dailininkų nebuvo aplenkta. Juk negalima pamiršti, kiek puikių šedevrų krikščioniškosios Europos tūkstantmetėje dailėje vaizduoja Kristaus mir-

tį, jo apraudojimą, jo laidotuves. Gal būt, šios temos pati viršūnė yra garsioji Michelangelo skulptūra „Pieta“.

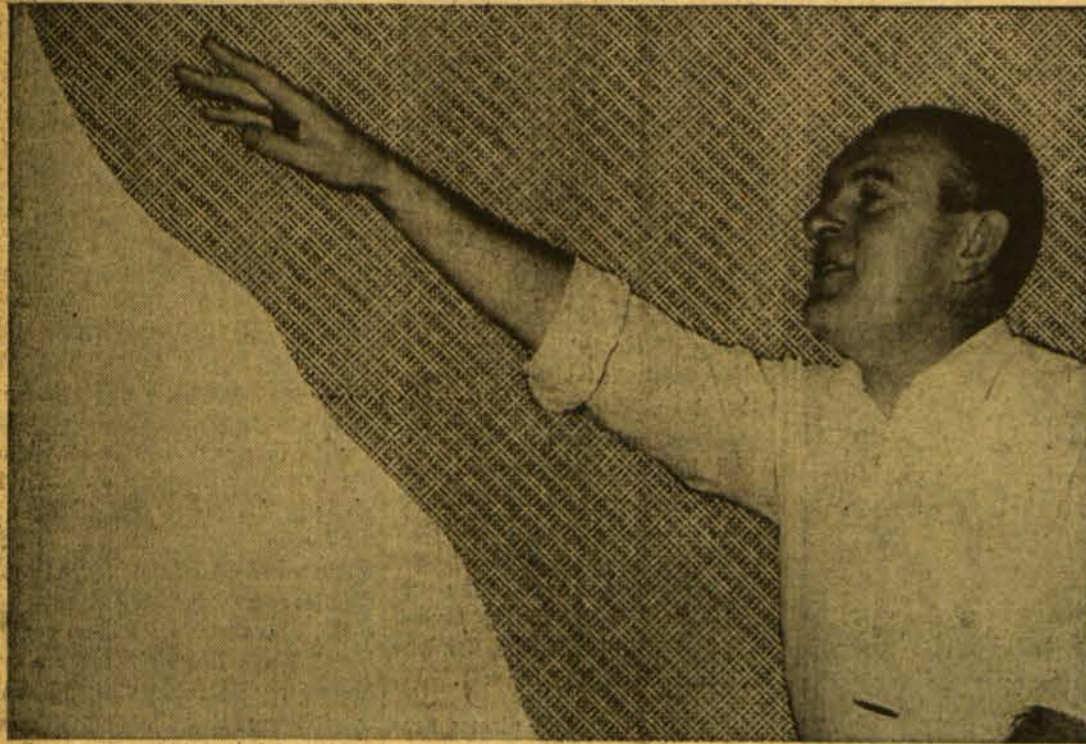
Mirties tema neišnyko ir moderniajame mene. Kai kur gal net dar labiau sutirštėjo, tam ar kitam dailininkui tapdama kone pačia būdingiausia. Tai sakant, turima galvoj norvegų Edvardo Muncho (1863-1944) gana dažnai šios temos paveikslai.

Lietuvių naujųjų laikų dailėje labai ryškiai įsimena Teodoras Vallias medžio raižinių ciklas „Tragedija Baltijos pajūryje“, kurjame taip neištrinamai juoduoja sunkiai nešamas karstas ir jo laukianti duobė.

Jaunosios Vidos Kristolaitytės kūryboje mirties tema irgi tampa kone sava, originaliai reiškiama ekspresionistinių pagrindų tapyboje ir grafikoje. Idomu yra tai, kad Vida Kristolaitytė šios temos niuansuos atranda tiek daug įvairumo, kai, sakysim, minėtasis Edvardas Munchas visada prieš mirtį pasiūleka vien desperatišką. Tuo tarpu Vidos Kristolaitytės paveiksluose valingai skamba ir herojiškasis mirties traktavimas (Aukos procesija), ir trypiai lyrišką (Vaikai pajūryje prie duobės), ir kone filosofiskai groteskišką, kai pati mirtis, lyg liūdėdama, glaudžiasi šeimoniškai mažuoju vaikūčiu (Šeima), ir liūdnei šviesų (Ramybė) ir pagaliau „Didvyrio liekanos“, tikroviškai ir šaltai kalbančios apie kiekvieno žmogaus likimą.

k. brd.

Perskaite „Draugą“, duokite jį kitiems.

Jonas Zdanis diriguoja orkestrą.

Nebeturim Jono Zdaniaus

VLADAS JAKUBENAS

Mūsų emigracijos kultūrinis darbuotojų frontas tapo vėl ištiktas skaudaus smūgio: amžinybėn išsklavo Jonas Zdanis, žymus veikėjas muzikos srityje, kurio vardas gal nebūvo taip dažnai minimas žinomų asmenų skaičiuje, bet kurio įnašas kiekviename jo apsiimtame darbe buvo didžiai vertingas.

Jonas Zdanis (tada Zdanavičius) gimė 1913 m. Jurbarko. Iš mažens apsigyvenęs Kaune, jis pradinę muzikos mokslą įgijo E. Laumenskienės vedamoje Liaudies konservatorijoje, vėliau stovėję Vlado Motekalčio smuiko klasėn Kauno Valstybinėje konservatorijoje, drauge eidamas pilną teoretinių dalykų kursą. Buvo chorų vedėju, Kauno Policijos orkestro pramoginio padalinio dirigentu, trumpą laiką buvęs net kariuomenės pulko orkestro kapelmeisteriu; grojo viola besikuriantįme Kauno Radiofono orkestre.

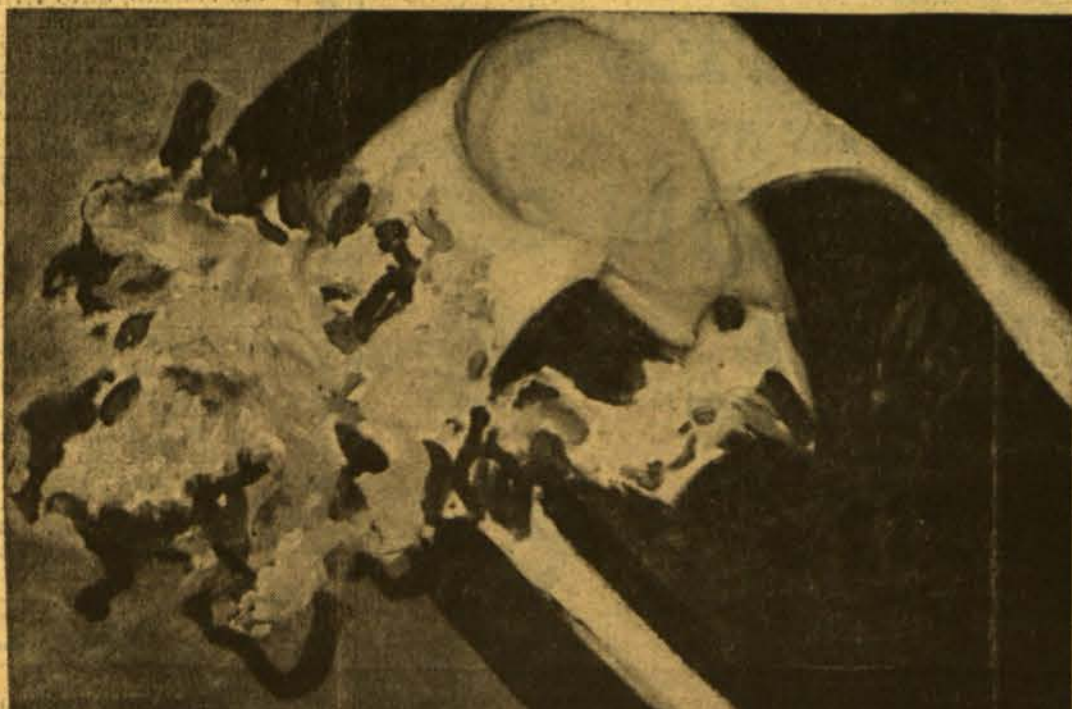
Vakarų Vokietijoje vadovavo Memmingeno, o vėliau Dillingeno stovyklos chorams. Kaip matome, iš Lietuvos Jonas Zdanis neišsivežė nei skambių diplomų, nei aukštųjų pozicijų prisiminimo. Jo vystymasis, kaip muziko, tačiau glūdėjo jame pačiame.

Emigravęs Australijon, jis Adelaidėje lietuvių tarpe paruošė dvigubą mišrių balsų kvartetą, sėkmingai koncertavęs to didmiesčio radiofone. Gavęs darbą tenyškio radiofono muzikos skyriuje, pradėjo gabiai reikštis kaip aranžuotojas ir orkestruotojas mažesniems kameriniams sąstatams. Šia proga jis plačiai išnaudojo lietuviškai muzikai propaguoti, paruošdamas J. Gruodžio, St. Šimkaus, Vl. Jakubėno, Al. Kačanausko ir kitų mūsų muzikų kūrinius kameriniam orkestrui su choru. St. Šimkaus "Oželis" su dideliu pasisekimu pakartotinai praskambėjo angliškai per Australijos radiją.

1955 J. Zdanis persikėlė į JAV. Gavęs pradžioje kuklią apmokamą darbą gaidų leidykloje Chicago priemiestyje Evanstone, jis ten ir apsigyveno. Šioje srityje jo Amerikoje laukė didelė, nors pagal savo esmę plačiau nepastebima karjera. Senoviškas gaidų įgaviravimo būdas metalo plokštelėse jau buvo palaipsniui keičiamas į fotografinį, nors rezultatai ne visiškai atitiko įgaviruotoms gaidoms komplikutesnėje muzikoje. Jonas Zdanis nepaprastai išbulino šią naują priemonę, išdirbdamas nuosavą sistemą, paruošiant didesnio formato specialaus popieriaus matricą, kur viso-

kių šampū bet rankų darbo kombinacijomis įsiaištingavo pagaminant puikios išvaizdos gaidas. Čia daug reiškė J. Zdaniaus plati muzikinė erudicija ir įgimta inteligencija, nes tekdavo spręsti gana komplikuitus uždavinius, kaip pvz. gausiai leidžiamos naujoviškos partitūros, skirtos kolegijų ir universitetų "Symphony Band", tipo orkestrams. Net ir paprastesnės gaidos, kaip pvz. fortepijono muziką leidžiant, leidinio kokybė daug priklauso nuo įgaviruotojo sumanumo, dažnai pakeičiant pirmąjį kompozitoriaus rankraščio išvaizdą ir padarant ją aiškesne. Moderniosiose partitūrose tam atlikti reikalinga sugebėjimo šią muziką išskaityti ir suprasti. Jonas Zdanis greit prisimušė į pirmąjį eilę įgaviruotojų, naują terminą vartojant, "autografuotojų" eilės, o netrukus, gaidų leidėjų kongresuose buvo pripažintas JAV pirmūnu. Jam buvo leista ant savo paruoštų kūrinių statyti specialų, jį identifikuojantį stampuką; šiaip tos rūšies darbininkai pasilieka anonimiški. J. Zdanis susilaukė padėkos laišku iš kompozitorių už gražiai sutvarkytus autografavimus ir net už surastus klaidas gana komplikuojuose jų muzikoje. 1968 m. J. Zdanis gavo metinį "Association of Music Publishers Paul Revere Award for Graphic Excellence". Paul Revere buvęs pirmasis Amerikoje gaidų įgaviruotojas, kurio vardu kasmet skiriamas šis atžymėjimas.

Toks iškilimas amerikiečių tarpe galėjo Joną Zdanį nutoldinti

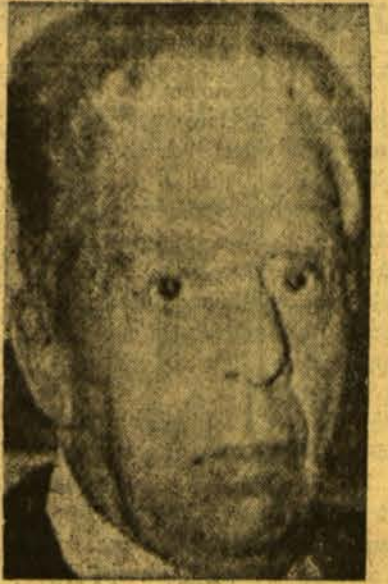
Vida Kristalaitis

Ramybė (aliejus)

ti nuo lietuvių, visai įsijungiant į atitinkamas amerikiečių visuomenės sferas. To neįvyko. Dar bekdamas savo naujoje profesijoje, J. Zdanis noriai įsijungdavo į lietuvišką muzikinę veiklą. Jis buvo aktyviu pirmųjų trijų dainų švenčių ir dviejų šokių švenčių vadovu. Iš to laiko turiu įdomų autobiografinį prisiminimą. 1960 m. vasaros pabaigoje, besirušiant 1961 m. II-jai dainų šventei, J. Kreivėnas, tada aktyvus LB darbuotojas ypač muzikos srityje, šaukė Repertuarinės komisijos, užuomazgos posėdį. Iš pakviestųjų apie dešimties muzikų Jaunimo centro salėje prie pianino radau J. Kreivėną su storu, gaidų pilnu portfelium; netrukus iš tolmojo Evanstono autobusu atvyko J. Zdanis, dar tada neturėjęs automobilio. Daugiau nieko nesulauke, praleidome trise keletą valandų, sudarydami būsimos programos metmenis. Tas pats pasikartojė dar kartą su tuo pačiu "komisijos" sąstata. Laimei, ši liūdna pradžia neatitiko tolimesnės plėtotės; mano pareigos "komisijoje" greit pasibaigė, jau rudens sezono dainų šventės ruošimo darbas užvirė pilnu tempu, o "pionierius" J. Zdanis pasiliko, kaip itin aktyvus muzikos dalies vedėjas. 1961 m. dainų šventė praėjo dideliu pasisekimu. II-jė šokių šventėje, 1962 m. vasarą, J. Zdanis, kaip muzikos vedėjas, įvedė naują bandymą: šokiams pritari pavartojo, nedidelį simfoninį sąstatą, skoningai harmonizavęs ir skambiai suorkestravęs kone visas pavartotas liudies šokių melodijas.

Kaip Lietuvos muzikologijos archyvo kuratorijos pirmininkas, turiu taipogi pažymėti reikšmingą J. Zdaniaus įnašą į šią instituciją. Kelerius metus, atveždamas savo sūnų į Chicago Lietuvos mokyklą, J. Zdanis kas šėštadienį dirbo visus reikalingus darbus Archyve. Be to, yra įtejęs visus savo kūrinius ir daug kitokios Archyvu naudingos medžiagos. Ir savo tiesioginiame darbe, gaidų autografavime ir leidime, J. Zdanis neužmiršo lietuvių. Būdamas perkrautas gerai apmokamu darbu, jis už pigesnę kainą neatsisakydavo paruošti lietuvių kūrinius. Jo stambiausias darbas bene bus K. V. Banaičio operos "Jūratės ir Kastyčio" klavyras, o taipgi ir LB Kultūros fondo lei-

Eugenio Montale

NEREIKALIAUK ŽODŽIO

Nereikalauk iš mūsų žodžio, iš visų pusių aptariančio mūsų beformę sielą, kuris ugnies raidėmis ją išaiškintų ir būtų šerintis kaip krogas, pasimetęs dulkinoje pievoje.

Ak, žmogau, kuris nueini pilnas įsitikinimo, visų ir savo paties draugas, niekini savo šesėlį, kurį dienos kaitra atšviečia ant kežtančio mūro!

Nereikalauk iš mūsų formulės, galinčios tau atverti pasaulį, tenkinkis keletu susuktų ir kaip šaka sudžiūvusių skiemėnų. Mes tegalime tau pasakyti vien tik tai, kas mes nesame ir ko nenorime.

GYVENIME, NEPRASAU TAVĖS...

Gyvenime, neprasiau tave nustatytų kontūrų, patikimų išraiškų ar turtų. Tavo neramiam klajojime dabar jau tą patį skonį turi medus ir pelnytas.

Širdis, kuri visad nekenčia, retai kada sudreba. Panašiai kai kada laukų tyloje nuaidi šautuvo šūvis.

VIDURDIENIO ŽERĖJIMAS

Ištįsio vidurdienio žerėjimas, kai medžiai stovi be šesėlių, ir visa aplinkui, šviesos gausoje, vis labiau ir labiau atrodo ruda.

Saulė, aukštai — ir išdžiūsti vaga. Taip kad mano diena dar nepasibaigė. Gražiausia valanda už mūrelio, kuris mus uždaro išbalintam saulėlydyje.

Aplinkui sausra; tuštyje plasnoja virš išelkoto gyvenimo reikškovos Geras lietus yra už nuskurusios padangės, tačiau jo laukti — dar didesnis malonumas.

Kaip Lietuvos muzikologijos archyvo kuratorijos pirmininkas, turiu taipogi pažymėti reikšmingą J. Zdaniaus įnašą į šią instituciją. Kelerius metus, atveždamas savo sūnų į Chicago Lietuvos mokyklą, J. Zdanis kas šėštadienį dirbo visus reikalingus darbus Archyve. Be to, yra įtejęs visus savo kūrinius ir daug kitokios Archyvu naudingos medžiagos.

Ir savo tiesioginiame darbe, gaidų autografavime ir leidime, J. Zdanis neužmiršo lietuvių. Būdamas perkrautas gerai apmokamu darbu, jis už pigesnę kainą neatsisakydavo paruošti lietuvių kūrinius. Jo stambiausias darbas bene bus K. V. Banaičio operos "Jūratės ir Kastyčio" klavyras, o taipgi ir LB Kultūros fondo lei-

dinjal, kaip "Lietuvių fortepijono muzikos rinkinys" (J. Zdaniaus sumanymas), Vl. Jakubėno dainų du sąstuviniai ir kt. Visi J. Zdaniaus darbai pasižymi puikia, estetiškai atlikta technika. Paskutinis šios rūšies jo darbas yra "Dainos chorams", kur J. Zdanis buvo ne tik įgaviruotoju, bet ir Juries komisijos pirmininku. Darbas buvo meistriškai organizuotas: kiekvienas juries komisijos narys gaudavo pluoštą gaidų, grafuotą lapą nuomonėms pareikšti ir jau užadresuotą, pašto ženklais apūpintą didelį voką tolimesniams gaidų persiuntimui. Išėjus leidinys yra puikus dokumentas mūsų emigracinių kompozitorių kūrybos chorų muzikos srityje.

Įdomus faktas, kad žymūs, nepaprasti Jono Zdaniaus pasiekimai liko nepastebėti mūsų senesnės kartos muzikų, ypač ne Chicagoje gyvenančių. Mes čia Chicagoje sutikome iš Australijos atvykusį Zdanį, kaip aukštos, vispasiškos erudicijos muziką, gerai valdantį harmoniją, puikų orkestratorių, o taipgi įdomiu, kiek naujesniu, ne provinciališku, bet mūsų publikai prieinamu būdu aranžuojantį liaudies muziką. Kai kurios jos dainos, kaip "Siūbau, lingau medelis" ir "Mergaitė" praėjo dideliu pasisekimu dainų šventėse ir šiaip chorų koncertuose; jos įtrauktos taip pat į mūsų chorų išleistas plokšteles. J. Zdanis yra parašęs ir daugiau kūrinių, su kuriais man nėra tekę susipažinti. Jų stambesni: Lietuvių liaudies melodijų pynė "Nemuno pasaka", dūdų orkestrui, parašyta dar Lietuvoje. Jo choro dainos "Laisvųjų daina" ir "Suskyniau skynimą" išpopuliarėjo ir buvo išleistos irgi dar Lietuvoje. Stambesnis choro kūrinys

GRUBUS IR ESMINGAS

Norėčiau jaustis grubus ir esmingas, kaip tie, jų druskos suėsti, akmenys, kuriuos tu sukaloji, skeveldra už laiko ribų, liudininkas šaltos, patvarios valios. Buvau kitoks: žmogus, susikaupęs į save, į kitus, stebįs prabėgančio gyvenimo kukulavimą, arba — žmogus, nudelsįs veiklą, kurios tau niekas nesunaikina. Norėjau surasti blogį, kuris alina pasaulį, svirties mažą klaidą, sujaukiančią pasaulio santvarką; ir pamačiau visus akimirkos įvykius, tartum beslenkančius į griūtį. Bėdamas kelio takeliu, aš pasiūliau širdžiai priešingą mėginimą; ir gal man reikėjo attraus peilio, kuris perskrodžia besirenkantį profą. Man reikėjo kitokių knygų, o ne to tavo bildančio puslapio. Bet aš nieko neapgaulestauju: tu vel savo daina atriši vidinius mazgus. Ir dabar tavo kliebėjimas kyla į žvaigždes.

Išvertė P. Gaučys

Eugenio Montale, italų poetas (g. 1896), laimėjęs šių metų Nobelio literatūros premiją, mūsų laikų vienas žymiausių italų poetų, vaizduojas dabartinį uždarumą ir paslaptingumą. Montale poezijos jėga ir patrauklumas glūdi temose ir sugretinimuose. Jam žmogus yra būtybė, teškanti nepasiekiamos darnos viduje ir išorėje. Iš čia kyla jo rezignavimas, nieko bendra neturįs su ankstybųjų poetų rezignacija. Pas jį tai vyriška, stipri išlyva ne jusmo, bet šurkštus, logiško žinojimo. E. Montale tešleido tik tris nedidelius eilėraščių rinkinius: "Ossi di seppia", 1925, "Le occasioni", 1930 ir "La Bufera", 1956.

"De profundis", berods, nebuvo atliktas lietuvių chorų, bet 1958 m. jį atliko Kansas City universiteto choras su orkestru. Vokietijos stovyklų laikotarpyje J. Zdanis parašyta keliasdešimt chordinių veikalų. Įdomu, kad iš jo užrašytų daugiau šimto liaudies dainų 25 buvo išleistos australų kompozitoriaus dr. J. Perkins, kaip albumas solo balsui su fortepijonu, su angliškų tekstu. Mažiau lietuviams žinomas J. Zdaniaus "Variacijos smuikui su fortepijonu" ir "Šokių parafrazės iš operos "Mlada" N. Rimskio Korakovo. Iš mažesnių leidinių paminėtina "Tautosakos bagatelės" fortepijonui, skirtos jaunimui.

J. Zdanis buvo žmogus santūrus, taktingas, sakykime, "britiško" būdo; savo pasiekimais nemėgdavo girtis; apie pasiekimų faktus kalbėjo itin santūriai. Atvykęs į JAV, jis jau darė kultūringo muziko įspūdį; begyvenant Amerikoje, jis dar jaučiamai vystėsi, jo horizontai plėtėsi.

Nuo 1964 m. — nuosavos autografijos dirbtuvės savininkas (dirbdavo daugiausia pats vienas) — J. Zdanis galėjo gyventi kur norėjo, kad ir Indijoje, gaidų leidyklos, ypač jam artimesnė Evanstono Summy - Richard Co., jį būtų pasiekusios visur, atsiųsdamos tiek darbo, kiek jis galėtų apsiimti.

Ieškodamas geresnio klimato, J. Zdanis išsikėlė į Hot Springs Ark. Ten jis gerai jautėsi; iš ten jis sėkmingai pravedė "Dainų chorams" leidinio konkursą, autografavimą ir atspausdinimą. Buvo pajėgus, energingas, prielnamas būsimiems lietuviškiems sumanymams. Tačiau jo tolimesnio likimo keliai buvo žiaurūs.

Gana trumpu laiku jį ištiko du širdies priepuoliai, kurių vienas itin sunkus. Kiek pasitaisius, sekė sunki plaučių operacija. Atsigavęs ir po šio smūgio, J. Zdanis sumažintu mastu grįžo prie darbo. Tuo laiku "Drauge" tilpo jo atviras laiškas "Mano draugams" su jaudinančiu "motto" iš vokiečių poezijos, kad "dažnai nelaimė ir liūdesys ateina tuo pačiu namo numeriu". Tas laiškas buvo lyg atsiveiklinimas šiaip dar gyvo ir geros savijautos asmens. Pasirodė, jis tikrai nujautęs savo nebeilgą ateitį. Spalio 23 dieną jo širdis nustojo plakti visam laikui.

Jono Zdaniaus netekimas paliks aiškų tuštumą mūsų emigracijos kultūriniam fronte. Neteleme asmens, kuris į kiekvieną jo apsiimtą darbą įnešdavo pareiškumą, discipliną, ir, kas ypač svarbu, kultūrinės tendencijas, vengiant provinciališko primityvizmo ir įnešant, kiek tai galima mūsų sąlygomis, įdomesnio repertuaro, aukštesniu lygiu orientuoto skonio.

Jono Zdaniaus mes, lietuvių emigracijos kultūrininkai, taip lengvai neužmiršime. Jo išsikėlimas iš Chicago jau buvo pajutęs; jo asmuo tačiau vis skleidė savo taurią įtaką iš tolmo Arkansas. Dabar jo visai netekus, tikėkimės, kad jo taurios sielos atminimas dar ilgai turės poveikį mūsų tarpe. Tebūnie garbė tam gražios išvaizdos, santūrus ir kuklaus būdo ir didelių pasiekimų darbo didvyriui. Liūdime jo netekę!

LIUDIJIMAS PRIEŠ TIRONIJĄ

(Atkelta iš 2 pusl.)

istorikal šioje kryžkelėje nepastatytų trečios rodyklės — lietuviškos moralės kapal’.

Ir tai ioks bergždžias klausimas, nes ši atri dorinė problema persmelkia visus visuomenin’o gyvenimo klodus. Plaukti pasroviui nedorų įstatymu nutekamuoju grioviu ar gyvenit’ pagal amžinus Sąžinės, Moralės, Gėrio dėsnius?

Šitas klausimas pritaikomas ne tik dvasiniam visuomenės gyvenimui, kur jis labiausiai jaučiamas, bet ir ūkiniam, moksliniam, kūrybiniam — visur, kur pažangos siekiai atsimuša į kurčią sukaulėjusių įstatymu, melo, neteisybės ir prievartos sieną.

Aš pats asmeniškai savo gyvenime buvau priverstas išspręsti šią dilemą. Būdamas savo kūrybiniu laimėjimu, karjeros ir, gal būt, meistriškumo viršūnėje, supratau, kad toliau nebegaliu daryti kompromisu su savo sąžine “neišvengiamų” nuolatų kainą, sunaikinančią pačią individo prigimtį, pirkti teisę į tikrą sielos apreiškimų trupinius, įgenti dviolviu gyvenimu. Net teigu tai pateisinama aukštais idealais: išsaugoti žudomą tautos kultūrą, taro melo srautų kartaite vrasnabūdėtį tiesa, tuse tiesos, ketvirtadali tiesos, palapniškai sumulkėjančios iki neatpažįstamos sumaišytos substancijos melo dulkeliu.

Sovietinės okupacijos trisdešimtmetis atnešė lietuvių tautai nepataisomą žalą. Dešimtvys tūkstančių deportuotųjų, nukankintų sovietiniuose vėrešku “komunizmo statybų” lageriuose; tradicinio Lietuvos žemės ūkio suardymas musikalėlišku, prievartinį žemės sukolektyvinimu; krašto išteklių nepateisinamas oramoninimas, turis vienintelį tikslą — asimiliuoti beribėje sovietinės imperijos erdvėje; Lietuvos pavertimas kolonija, kur prievartaujamos pagrindinės žmogaus teisės — informacijos, judėjimo, spaudos, rinkimų, sąžinės ir kitos laisvės. Štai sąrašas, toll gražu nepilnas, kurį reikia parodyti Lietuvos ir viso Pabaltijo sovietinei valdžiai.

Okupacijos išdavoje mano trimilijoninė tauta šiandien sukopota į tris kraujuojančias dalis: viena dalis gyvena savanoriškoje ar priverstinėje tremtyje, laukdama laisvės valandos; antra — didžiausioji dalis veda vergišką gyvenimą gimtajame krašte, netekdama vilties ir tikėjimo pasaulio teisingumu; gl trečioji, jau nebemaištaujančioji dalis, kurios kaulai iksisi nežinomose milžiniško kančių salyno pakraščiuose, turi plačias realiausias galimybes susijungti su savo broliais ir seserimis... anapus gyvenimo.

Lietuva skaldoma ir iš vidaus okupantų trisdešimtmėtinėmis pastangomis pakeisti lietuviškąją savimonę apgaulinga “tarybinio žmogaus” ideja. Anksčiau, Stalino laikais, buvo veikiamas paprasčiau — išplėsiant gyvybę. Dabar išplėsiama tautybė, dvasingumas. Tautybė, kaip ją suprantame tikra žodžio prasme, pakeista klasių kovos baidykle.

Okupacija atnešė žalą ne tik lie-

tuvių tautai, bet ir tautinėm mažumom, taikiai gyvenusiom Lietuvoje iki 1940 m. be skerdančių, naciškų nuotatų, pogromų. Netgi hitlerinės okupacijos laikais Lietuva buvo vienintelis okupuotas kraštas, kuriame nebuvo SS leizono, kad ir kaip naciiai stengėsi sutepti mūsų rankas krauju. Tik pavieniai išsigimėliai nuėjo išlažyti atėiūnų duobens. Sovietiniams paveržėjams sekasi geriau: jie jau dažnai išsiveržia be savo pastangų, prisiaugine savo kadrus iš tu, kurie atvirai įsikibo ant tautos kaklo užnertos viršės.

Betgi yra žmonių, kurie Tėvyne mvlvi labiau už gyvenimą. Tokie tikri laisvės kankiniai yra:

- Petras Paulaitis, atliekas “lietuviškąją bausmę” nuo 1947,
- Petras Paltarokas — nuo 1950,
- Klemensas Sirvyis — nuo 1952,
- Liudvikas Simutis — nuo 1955.

Tų kiekvieno biografija galėtų būti literatūrinio, dorinio ar politinio nagrinėjimo dalykas. Pavvzdžiui, Liudvikas Simutis, g. 1935, tautinio pogrindžio dalyvis, dar vaikystėje susirips su “miško broliais”. Sukautytas sunkios ligos (stuburo džiova), ligoninėje sumintas, tirdomas ir teisiamas. Ypatingo posedžio pasmerkias mvrion, vėliau sušaudyma pak-litus 25-riais metais lagerio. Dar 1958 m. zvdtytoji komisijos stovykloje pripažintas neapydomu ir pasiūlytas jį mirna laiko paleisti, bet kalinamas iki šiandien. Ligi bausmės galo jam dar liko šešeri metai. Jis — invalidas, bet administracijos vis tiek vėlyti jį dirbti. (L. Simučio raštų SSSR AT-bai išspausdino E. Kuznecovas savo “Dienoraščiuose”).

Kitas pavvzdas — Petras Paulaitis, g. 1904 (čia praleidžiame tas biografines žinias, kurios suminėtos atskirame straipsnyje, spausdinamame “Į Laisvę”, 1975 m., Nr.63-64, Red.). 1947 patekęs į Čekos rankas, jis buvo devynis mėnesius paoulikininko Zacharovo tardomas ir kankinamas. Sekė tradicinis nuosprendis — 25 metai. Po trumpos pertraukos 1957 m., kai buvo išleistas į laisvę, sutrupinuis bausmės laiką, iš naujo nuteistas 25 metams ir išsiustas į an’raji griežto režimo lagpunktą Mordovijoje. Už kenksmingus ryšius su jaunimu — šešioms mėnesiams į griežto režimo zoną. Vietoj šonų mėnesių Paulaitis buvo laikomas akmenintajame mašė 12 metų! Ir tik nesuval perverstas atgal į griežto režimo 19 zoną. 1963 m. tūlas MVD majoras Svjatkinas Paulaitičui pasiūlė parašyti straipsnį — “Atkritis šmeiži-kams iš Vakarų”. Už tai žadėjo pa lengvinti jo likimą. Kai Paulaitis pasiūlymą atmetė, Svjatkinas pasakė: “Jūs čia žūsite. Niekada neišeisite į laisvę, galite man patikėti”. Paulaitičui dabar 70 metų, kalėti liko 9 metai. Majoras gali būti teisus.

Nemenka pralieto kraujo duoklė, daug gyvybių atiduota ir atiduodamos už negestančią laisvės ideją. Mano slopinama tėvynė neturi vilties susilaukti pagalbos ar bent elementaraus dėmesio ir užduo; stas iš užlenčio. Mūsų viltis — jaunimas,

Vida Kristolaitytė

Valkai pajūryje prie duobės (allejus, 1965)

Vida Kristolaitytė

Didvyrio liekanos (metalo raižinys, 1975)

bręstantis laisvės dvasia, vienybėje su visomis pavergtomis tautomis, įskaitant ir rusų tautą.

Po daugelio metų slogios tylos ir, regis, pavojingo nuolankumo rusenusi tautos liepsna tvykstėjo nelaukta jėga. Tamsioje nevilčios naktyje išplisė gyvasis Romo Kalantos deglas. Jis uždegė save, savo devyntolikmetę gyvybę, kad nušviestų kelią savo jauniems bendraamžiams, gimusiems nelaisvėje. Tūkstantinės minios jaunų demonstrantų, siaučiamų juos lazdomis musšančių kareivių, 1972 pavasarį iškėlė šūkį: “Laisvę Lietuvai”.

1970-ji metai žymi naują lietuviškosios rezistencijos tarpinį, jo vėliava — orumas ir tikėjimas.

1971 m. teisme pasakytoji jūreivio Simo Kudirkos kalba ėjo iš lūpos ir lūpas, kaip stulbinantis praregėjimas: apsigynimo kalboje, virtusioje kaltinamoju aktu režimui, jis atmetė kaltinimą tėvynės išdavimu, nes jo tėvynė — Lietuva. Sovietinė socialistinė respublika nusikalėliškos imperijos sudėtyje — tai melas ir neteisybė. Šito drąsaus vyro

likimas tapo žinomas visame pasaulyje.

Naujausiais statistiniais duomenimis, Lietuvoje šuo metu gyvena 3,3 mln. gyventojų, jų gū nebūru buvęs vykdomas genocidas, tai jau 1959 m. būtų būtų 5,5 mln. lietuvių (su prieaugliu).

Lietuvių tauta dėl genocido perpus sumažėjo. Per 20 metų laikotarpį Lietuva neteko 1.239.000 tėvynainių. Vien 1941-1959 laikotarpyje nuo sovietų nukentėjo apie 1.090.000 Lietuvos žmonių:

- 1941 deportuoti į SSSR ... 35,000
- 1941 evakuoti į SSSR ... 5,000
- 1941 sovietų nužudyti ... 1,200
- 1942-45 karo aukos ... 25,000
- 1945-58 deportuoti ... 260,000
- 1944-53 žuvę partizanai ... 30-40,000
- 1949-59 perkelti į kt. respubl. 30,000

Viso išvežta iš Lietuvos apie 400.000 lietuvių.

Vokietijoje, nežūrint pralaimėto karo, gyventojų skaičius 1939-59 m. padaugėjo 4,3 proc., Olandijoje 29,9 proc., SSSR — 10,1 proc. Lietuvoje

jis ne tik visiškai nepaaugo, bet sumažėjo 13,7 proc.

1973 m. KGB organai prieš lietuvių kraštotyriminkų draugiją pravedė plačią akciją, savo apimtim prilygstančią “LKB Kronikos” persekiojimui. 1973.III.27 d. 8 val. rytą trijuose Kauno, Vilniaus ir Rygos miestuose buvo suimta daugiau kaip 100 asmenų —kraštotyriminkų draugijos narių. Po 11 mėnesių užtrukusio tardymo, kurio išdavoje minėtoji draugija buvo sunaikinta, buvo paskelbti nuosprendžiai penkiems asmenims:

- S. Žukauskui, g. 1950, buv. Medicinos fakulteto VI kurso studentui — 6 metai griežto režimo lageryje;
- A. Sakalauskiui, g. 1938, Politechnikos instituto dėstytojui — 5 m.;
- V. Poviloniui, g. 1947, inžinierui — technologui — 2 m. griežto režimo;
- A. Mackevičiui, g. 1949, KPI studentui — 2 m. lagerio;
- I. Rudaičiui, g. 1911, gydytojui — 3 m. griežto režimo.

Bausmės atlikimo vieta —Solkamskas, Permės sritis.

S. Žukauskas teisme pasakė kalbą, panašią į S. Kudirkos. Jis išdėstė suakmenėjusiam teismui Lietuvos istoriją ir kolonizacijos ištakas; pareiškė, kad Rusija iki šiandien tebėra tautų kalėjimas. Žukauskas kalbėjo, kad visos tautos kovoja už savo laisvę, o pasaulio pažangios jėgos jas palaiko. Kuo gi mes, lietuviai, už kitus blogesni? Teismo bylą jis pavadino farsu ir susidorojimui, baigdamas poeto žodžiais: “Priešas mūs smaugia geležinėm rankom, bet nėra brangnesio žodžio už laisvę”.

Turimomis neoficialiomis žiniomis, drauge su Romu Kalanta 1972 gegužės 14 Kaune turėjo susidegin-ti vienas latvis ir vienas estas, bet jie pakely į Kauną buvę suimti traukiny.

1972 vasarą R. Kalantos pavyzdžiu susidegino dar 10 įvairaus amžiaus lietuvių. Tų aukų tikslas —

atkreipti pasaulio visuomenės dėmesį į lietuvių tautos persekiojimus. (Neoficialūs pranešimai rūpestingai slepiami, bet man juos patvirtino vienas LKP CK darbuotojas, tyrinėjęs susideginimų bangą. Visais tokiais atvejais buvo naudojamas trafaretinis išsireikšimas — “psichinis susirgimas”, laidotuvis vyko griežtoje paslaptėje).

1972 rudenį Lietuvoje atvyko Maskvos ideologinė komisija. Ji reikalavo sustiprinti ideologinį darbą; pakeisti vadovaujančius kultūros ir ideologijos pareigūnus. Tarp kitų ir aš buvau pašalintas iš Kauno dramos teatro vyr. režisieriaus pareigų be teisės dirbti bet kokioje tarybinės kultūros įstaigoje. Formalia dingstimi patarnavo mano protesto raštas, veikia išplisęs savilaidas (angliškai jį paskelbė Londone leidžiamas žurnalas “Index”).

1972.III.19 pasirašė pirmas savo priemonėmis leidžiamas “Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos” numeris.

Tie įvykiais gausūs metai nebuvo tušti nė lietuvių tautos priešams. Buvo užvesta savo apimtim pati stambiausia byla Nr. 345. Ryšium su ja yra įvykę 4 teisminiai procesai:

- 1974 kovo mėn. — nuteisti 5 asmenys;
- 1974 gegužės mėn. — nuteisti du;
- 1974 gruodžio mėn. — nuteisti keturi: P. Plumpa, P. Petronis, V. Jaugelis, J. Stašaitis;
- 1975 kovo mėn. — nuteistas J. Gražys.

Kalėjime tebelaikoma Nijolė Sadūnaitė, ruošiamos Kovaliovo ir Tverdochlebovo bylos.

Cerniachovskio psichiatrinėje ligoninėje nuo 1973 m. kankinamas Vilniaus valst. un-to studentas Petras Sidzikas. Buv. politikaišny B. Čajauskas patvirtino, kad P. Sidzikas kurį laiką buvo laikomas drauge su gen. Grigorenko. Jo sveikata pavojuje.

Mes, atstovaujantys tai lietuvių tautos daliai, kurios okupantai botagu ir meduoiliu nepriverė bendradarbiauti su priešu, reiškiamo gily dėkingumą ir pripažinimą iškilieis rusų tautos sūnums ir dukroms, kurie pro melo, klastos ir neapykančios voratinklį, pro prievartos ir nelaisvės čiuptuvus šiandien mums tiesia pagalbos ranką. Tai tikrai didžiadvasių žmonių rankos, kurios teikia savo tautai šlovę ir jėgą. Šiandien jos sugražina orumą tėvynė.

Bet totalistinio režimo sargybiniai šunys kandžioja tas rankas, kuriose regime mūsų vilties, laisvės ir teisingumo simbolį.

Lietuviai kreipiasi savo ne visada garsiu, bet autentiškai skambančiu balsu į viso pasaulio geros valios žmones, į visus, kurie neabejingi Gėriui, Teisingumui, Laisvei, — užsisotkite visomis jumis priemonėmis priemonėmis už Sergejų Kovaliova, už Andriejų Tverdochlebova! Padarę tai, jūs užstosite mūs, pavergtuosius, ir, gal būt, save pačius. Nes toji baisi ŠMEKLA, kažkieno neatsakinga ranka prieš šimtą metų paleista pasaulin ir virtusi apgaulingu lengvatikių sielių gundytoju, VIS DAR TEBESLAN-KIOJĄ PO EUROPA!

Jonas Jurašas

Münchenas, 1975 rugpjūčio 1 d.

(“Į Laisvę”, 1975 m., Nr. 63-64)

Mes padidinom mūsų štabą, kad galėtų greičiau išsiųsti paketus. Greitai siųskite savo paketus mums o mes viską sutvarkysime.

PAKETAI - DOVANOS

Į TARYBŲ SĄJUNGA SENĄ PASITIKIMA FIRMA

Tarnauja ir toliau savo nuolat augančią klientūral 40 metų egzistencijos tradicijose

Jei Jūs esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klientų mes dėkojame Jums už palaikymą.

Jei nesate mes kviečiame išbandyti mūsų patarnavimą ir Jūs būsite mūsų dėkingi.

Tos pačios dienos eiga Paštu gautiems paketams Dėl naujausių katalogų ir paskutinių mostatų kreipkitės į:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

PRISIJUNGE SU PODAROGIFTS, INC.

723 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Phone (215) 825-3455

1013 No. Marshall Street, Philadelphia, Pa. 19123
Phone WA 5-8878

NEW YORK CENTRAL OFFICE:

240 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10001

tarp 27 ir 28 gatvių. Subway 84 28th Street BMT, E8 ir E8B
Busnia Num. 1, 2, 5 ir 15
Telephone (212) 725-2449

BAITIMORE, MD. 21224
3206 Eastern Avenue
DI 2-2574

BROOKLYN, N. Y. 11222
72 Nassau Avenue
(212) 359-6747

CHICAGO, ILL. 60632
2242 W. Chicago Avenue
BE 5-7738

CLEVELAND, OHIO 44119
877 E. 183rd St.
486-1836

DETROIT, MICH. 48210
6460 Michigan Avenue
TA 5-7560

ELIZABETH, N. JERSEY 07201
956A Elizabeth Street
201 — 354-7008

HAMTRAMCK, MICH. 48212
11415 Jos. Campus Ave.
365-6350

LOS ANGELES, CALIF. 90026
2841 Sunset Blvd.
213-413-0177

MIAMI, FLORIDA 33128
7623 N.E. 2nd Ave.
757-6704

MINNEAPOLIS, MINN. 55418
2423 Central Ave. N.E.
(612) 788-2545

NEW BRITAIN, CONN. 06053
97 Shuttle Meadow Avenue
Tel. 234-0529

NEW YORK, N. Y. 10005
101 First Avenue
OR 4-8980

OMAHA, NEBR. 68107
6524 So. 82nd Street
731-6577

PARMA, OHIO 41184
6432 Stan Road
749-2055

PITTSBURGH, PA. 15222
246 Third Avenue
GR 1-3713

ROCHESTER, N. Y. 14621
683 Hudson Avenue
RA 5-5923

SAN FRANCISCO, CAL. 94128
1236 — 9th Avenue
LO 4-7981

SEATTLE, WASH. 98125
11551 6th Pince N.E.
EM 3-5556

SO. BOSTON, MASS. 02127
890 West Broadway
AN 5-6794

SOUTH RIVER, N. J. 08852
168 Whitehead Avenue
201 — 257-2113

TRENTON, N. J. 08611
720 Liberty Street
LY 9-9163

VINELAND, N. J. 08360
Parish Hall
West Landis Ave.
Tel. 696-9796

WORCESTER, MASS. 01604
83 Harrison Street
617-799-3347

arba į bet kurią mūsų atstovybę bei skyrių:

Vida Kristolaitytė

Beima (allejus, 1972)

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT
BRIGHTON
FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

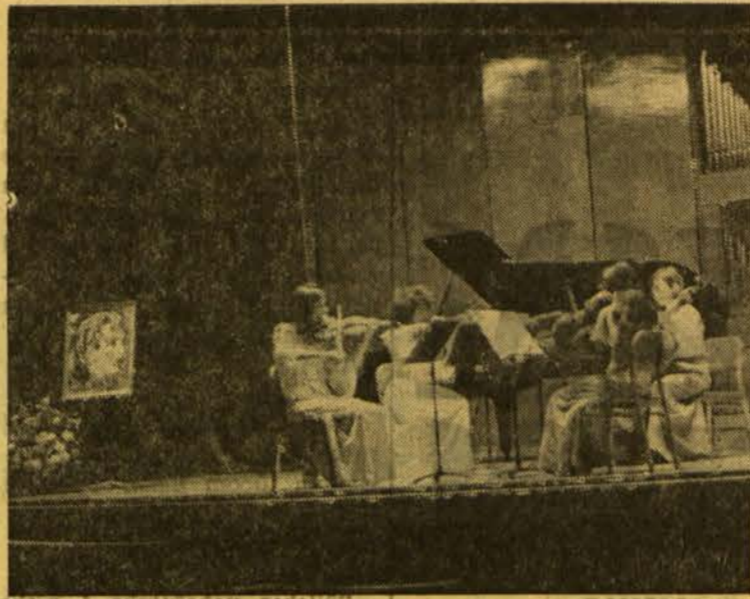
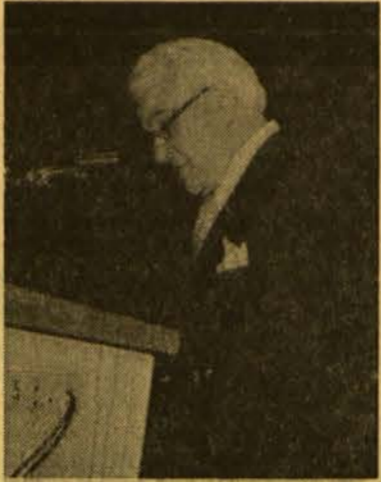
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PER ANNUM
certificates
\$5000 or more
4 year min.

6 1/2%

PER ANNUM
\$1,000 or more
1 year min.

Mikalojus Konstantinas Ciurlionio 100 metų gimimo sukakties minėjimas Hartfordo universitete, Conn., spalio 12 d. Iš kairės į dešinę: M. K. Ciurlionio kūrinius skambina pianistė Aldona Kepalaitė, apie M. K. Ciurlionį tapytoja paskaitą skaito dr. Stasys Goštautas, apie M. K. Ciurlionio muziką kalba prof. Vytautas Marijošius ir Hartt kolegijos studentų styginis kvartetas groja Ciurlionio kūrinius.

Kultūrinė kronika

PROF. DR. MARIJOS GIMBUTIENĖS PASKAITOS JAV VIDURIO VAKARŲ UNIVERSITETUOSE

Žymioji mūsų archeologė ir etnografe Marija Gimbutienė, profesoraujanti UCLA universitete, Kalifornijoje, spalio mėnesio antroje pusėje lankėsi Chicagoje ir kituose šio regiono miestuose. Ji čia buvo pakviesta universitetuose skaityti savo sritys paskaitas. Jas skaitė šiose vietovėse ir šiuose universitetuose: Chicagos universiteto Orientaliniame institute; Wisconsinio valstybiniame universitete, Milwaukee mieste; Lawrence univ., Appletone; Wisconsin univ., Madisone ir Minneapolisio universitete. Proga: "Norton Lecturer of American Institute of Archeology for 1975".

Skaitytu paskaitų temos buvo: Priešindoeuropinė Europa; Dievės ir dievai; Ankstyviausi indoeuropiečių dievai.

Wisconsinio universitete profesoraujanti dr. Birutė Ciplijauskaitė redakcijai rašytame laiške apie dr. Marijos Gimbutienės viešnagę Wisconsinio universitete, Madisone, taip atsiliepia: "Dr. Marija Gimbutienė, kviečiama American Archaeological Society, š.m. spalio mėn. 24 d. skaitė paskaitą University of Wisconsin Madison tema "Senosios Europos dievybės". Paskaita apėmė laikotarpį tarp 7.000-4.000 pr. Kr. ir rėmėsi jos kasinėjimu per pastaruosius metus duomenimis. Salė buvo sausakimša klausytojų iš įvairiausių sričių, kurie, paskaitai pasibaigus, išjungė ir gyvas diskusijas".

Prof. dr. Marijos Gimbutienės paskaitos ir darbai UCLA universitete liečia šias sritis ir šias temas: Ankstyvoji Europos civilizacija; Bronzos amžius Europoje. Seminarai įvairiomis Europos pristorės temomis; Baltų mitologija; Baltų kalbos ir kultūros.

AKADEMIS VALANČIAUS MINEJIMAS CHICAGOJE

Lituanistikos Institutas maloniai kviečia Chicagoje lietuvišką

ją visuomenę atsilankyti į vyskupo Motiejaus Valančiaus sukakties užbaigiamąją akademiją, kuri įvyks 1975 metų lapkričio 16 dieną, 3 val. popiet. Jaunimo centro kavinėje. Programoje:

- 1. Dr. Vinco Macijūno paskaita "Zvelgiant į Valančių po 100 metų";
- 2. Vinco Trumpos paskaita "Valančiaus derlius";
- 3. Valančiaus monografijos pristatymas;
- 4. Valančiaus darbų parodos atidarymas. Parodą organizuoja Bronius Kviklys.

Akademija - minėjimą rengia Lituanistikos institutas, talkinama Akademijos skautų sąjūdžio. Visais akademijos rengimo klausimais prašoma kreiptis į Komiteto pirmininką prof. Joną Puziną, tel. 436-0673.

KULTŪRINĖ VAKARONĖ ETNINĖS ENCIKLOPEDIJOS TEMOMIS

Jaunimo centro kavinėje Chicagoje ateinančios savaitės penktadienio (lapkričio 7 d.) kultūrinė vakaronė paskirta pokalbiui apie Lietuvos foto archyvo leidžiamą iliustruotą mūsų etninę enciklopediją. Kiekvienas šios enciklopedijos tomas lies vieną kuria lietuviškosios išeivijos Amerikoje sritį, sakysim, grožinę literatūrą, muziką, dailę ir pan. Ateinančio penktadienio kultūrinėje vakarone ir bus pasvarstyta, kaip reikėtų šios enciklopedijos tomuose pristatyti lietuvių išeivijos dailininką ir mokslininką Amerikos publikai.

ARVYDO ALGMINO PARODA ČIURLIONIO GALERIJOJE

Vakar Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, buvo atidaryta jauno mūsų dailininko Arvydo Algmino tapybos darbų paroda. Tai pirmas jo jau platus pobūdžio pasirodymas lietuviškoje aplinkoje. Parodą šiandien ir ryto galima lankyti nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Lapkričio 7 d. paroda atdara 7-9 val. vak., lapkričio 8-9 d. atdara nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

Nauji leidiniai

• Petras Jurgėla, LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA. Atsiminimai, istorinė apžvalga, nuopelninimas, tautos priauglio ugdymas. Išleido Lietuvių skautų sąjunga, iliustravo P. Jūrkus, spaudė Prancūzų spaustuve Brooklyn, 1975 m. 824 pusl. Vardyną sudarė Ona Saulaitienė.

Si knyga — platesnės apimtys lietuvių skautų, -čių organizacijos istorija, pradedant 1917 m., baigiant 1949 metais. Autorius, Lietuvos skautų organizacijos pradininkas, daugelį metų pats aktyviai veikęs šioje organizacijoje, kūręs jos pirmąją literatūrą lietuvių kalba, vėliau, emigravęs Ameriką ir iš ten sekęs skautišką gyvenimą, surinko daug idomių skautus liečiančių medžiagų ir, gražiai susistemines, pateikė ne tik skautų centrinių, bet ir vietinių organizacijų istorinius bruožus, bet ir surašė šios organizacijos ir daugybės atskirųjų narių atliktus darbus savajam kraštui. Iš čia matome, kaip plačiai ši organizacija buvo paplitusi ir kaip giliai ji įleido savo šaknis. Būdingos iliustracijos, fotografijos skaitytojui padeda susidaryti dar tikresnį skautų ir jų darbų vaizdą.

Mūsų skautai, jų tėvai, rėmėjai ir visi per šią organizaciją perėję asmenys, o taip pat lietuviai, kurie šią organizaciją domisi ir ją tinkamai vertina, galės susidaryti tikrą ir pilną lietuviškosios skautijos vaizdą. Renkant medžiagą, iliustra-

G. Gudauskienės siuitos

Spalio 19 d. (sekmadienio) popietis Pietų Kalifornijos lietuviams atnešė malonų išgyvenimą. Brentwood - Westwood simfoninis orkestras savo 23-jojo sezono atidarymo koncerte pagrojo Giedrės Gudauskienės muzikinę siuitą "Los Angeles šikcai": Olveros gatvė, Chinatown, Lietuvių bažnyčia Saint George gatvėje ir Hollywoodas. Muziką orkestrui pritaikė ir dirigavo Alvin Mills.

Koncerto programoje aprašyta Gudauskienės muzikinė karjera, jos lietuviška kilmė, taip pat apibūdinta atliekamo kūrinio eiga: senoje Olveros gatvėje, turistų labiausiai lankomoje, dvelkia meksikičių atmosfera; Chinatown dalyje ksilofono ir stygų pičiškai, fleitų bei klarnetų stakatais sukliami kinietiškos nuotaikos; Lietuvių bažnyčios aplinkoje išgirstame švelnų "Sadutės" motyvą, kuris persilieja į kilnią lietuvišką mišių melodiją, pirma groja smuikais, po to atsiliepia pučamieji, viskas tilsta, ritmas lėtėja,

žmonės skirstosi, taip kaip mūsų šventoriuje, kol nieko nelieta; baigtinėje dalyje didingai saliuojama garsioji filmų pramonė.

Skaidri, paprasta Gudauskienės muzika, taip subtiliai paličiantį Los Angeles gyvenimo vaizdus, įterpianti lietuvių melodijos grožį, atrodo padarė gilų įspūdį klausytojams. Efektas juo labiau didesnis, kadangi prieš tai grojamuose kitų kompozitorių numeriuose kažkaip susikaupė daug išstėtų liūdny periodų. Todėl po jų Gudauskienės gyvas, spinduliuojantis braižas atnešė smagu palengvėjimą.

Koncertas, reikia pastebėti, suruoštas ir Amerikos dviejų šimtmečių jubiliejui pagerbti. Šia proga Vyt. Cekanauskas, Bi-centennial komiteto atstovas, įteikė Gudauskienėi specialų lietuvių padėkos raštą. Gausiai susirinkę lietuvių kompozitorių nepagailėjo nei plojimų, nei sveikinimų, nei gėlių.

Dainos ir dailės duetas

Spalio 18 d. Kalifornijos Santa Monikoje įvyko darnus dviejų meno žanrų sambūvis: scenoje koncertavo sopranas Stasė Klimaitė - Pautenienė, salėje su naujausia tapyba pasirodė dailininkė Gina Geštautienė.

Tur būt, reta lietuvių dainininkė taip kruopščiai rūpinasi pagelbinti išraiškos priemonėm, kaip Pautenienė. Vaidybiškumas, tikslūs judesių matematika, emocijų santalka veide ir kitokie sceniniai efektai padeda solistei sukelti įspūdį ir atsverti šiaip ribotą balsinę medžiagą. Šiuo atžvilgiu Pautenienė yra ne tik jausminga, bet ir valinga menininkė.

Koncerte ji kažkodėl aprėpė labai plačią vokalo erdvę — nuo

16 a. iki dabarties. Savo nenaujai, nes pradžioje neįtikino nefermiškai padainuotu švelniu Caccinno madrigalu, nei Mozarto arija, nei Brahmsio "Die Mainacht". Tačiau tikrai jausmingai atliko Schuberto "Gretchen am Spinnrade". Paskui perėjo į lietuvišką aplinką: į pagautančią Kabanauško "Kad aš našla-tėlė", į Metrikenės "Jado auskarus" (kas tas Jadas?), Gudauskienės "Smilgas", Jakubėno "Jėvas" ir galop į Banaičio ariją "Neplauk, Kastyti".

Antroje dalyje triumfavo "lengvoji" muzika. Juodu glaustu aparatu, sidabruotu peruku pasipušuši, su fiktyviu mikrofonu rankoje Pautenienė tapo įmant-

nis" ištrauka. Anglų kalba puslapiu apie Ciurlionį rašo Bruno Markaitis, SJ. Žurnalo numerį puošia Ciurlionio tapybos darbų nuotraukos.

• PAMOKSLAI, B serija, Nr. 1 (9), 1975 - 1976. Nuo Advento pirmojo sekmadienio iki aštuntojo metų sekmadienio. Leidžia Amerikos Lietuvių Katalikų Kunigų Vieniybė. Spausdina Immaculata Press, Putnam, Conn. Atsiškaitymą siųsti Centro valdybos išdinininkui kun. V. Dabušui, 147 Montgomery Pl., Paterson, N. J. 07501.

Siame sąsiuvinyje telpančius pamokslus paruošė kun. Vytautas Pikturna (pradedant pirmuoju sekmadieniu, baigiant Trijų Karalių švente; be to, Vasario 16 dienai); kun. dr. Matas Cyvas (pradedant Kristaus krikšto švente ir baigiant ketvirtuoju metų sekmadieniu); kun. dr. Juozas Grabys (pradedant penktuoju ir baigiant aštuntuoju metų sekmadieniu).

ria filminių melodijų žvaigždė. Oh, boy! Tik laikykimės! Visos dainos, suprantama, sukosi apie meilę ir buvo pavairinamos apskaičiuotų judesių, grimasų bei mostų improvizacija. Vykusiai talkino fortepionu šaltakraujis William Lockwood ir būgnais išlakus Edward Lerner. Dainuojant arijetę "Kaip reikia jį mylėti", būgnininkas vaizdavo abejingą vyrą, sėdintį ant aukštos kėdės ir ramiai skaitantį "Lietuvių Dienas". Po to pianistas su būgnininku pagrojo palyginti santūriai, bet sklandžiai Gerschvino melodijų atkarpas. Pabaigai solistė atliko "Porgy and Bess" ištraukas. Pažymėtina, kad tekstus ji pati iššivertė iš anglų kalbos, pati aranžavo, ir viskas skam-

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH

Ekonomiškas — iki 25 mylių galienu

Sutaupysit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime jaunuoliams mašynų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir t.t., taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer V17-1515

Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadienį uždaryta
ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak.
PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 3/4 %	6 1/2 %	5 1/4 %
Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už investavimo sąskaitę

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

bėjo patraukliai, lietuviškai. Auditorija negailėjo katučių, nei bisų, ypač meiliai atlikimams valsui "Nesupyk". Tiesa, prė lengvosios muzikos teisėtai buvo pridėta Br. Budriūno "Mano meilė". Tuo būdu atiduota duoklė visiems vietiniams kompozitoriams.

Darbšios Ginos Geštautienės naujoje tapyboje atsispindi praėjusios vasaros Paryžiuje patirti išpūdziai. Daug prancūziško spalvingumo. Daug gyvenimo džiaugsmo: karnavaluose, kavinėse, gatvių eisme, architektūros perspektyvoje. Visą galima apibūdinti aforizmu: stebėk, išjauk ir įamžink drobėje! Būdama gera piešėja, Geštautienė nebijo tapyti judančio žmogaus. Dominuoja liaunos moterys.

Žinoma, ne visi paveiksai vienodai pagėgūs. Kai kur matėsi skuboto neišbaigtumo, slegiančio kolorito, realistinio perkrovimo. Gerai atrodė kelios akvarelės, atsitiktiniu spalvų išiliejimu sukleičios įvairias asociacijas ir patraukiančios akį. Pr. V.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
NAUJOS — NAUDOTOS
Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite pagotgiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą kartą, ketvirtą, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

GERA NAUJENAI!

Zemiamos persuntimo išlaidos!

Jokia kita firma neturi žemiamos persuntimo kainas už Inter-Trade Express Corp.

Dabar jūsų giminės gaus didesnę vertę, kaip niekada anksčiau.

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP.

GERIAUSIĄ DOVANĄ SIŪSTI Į LIETUVĄ SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmąsias pasakė apie tai, o jūsų giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimu gausite jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai leiti į krautuve 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisius įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA GREICIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.45

TAS KURSAS APIMA VISKĄ NĖRA JOKIŲ KITŲ MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MŪSŲ NEMOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite Dabar. Užsakykite tik per INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd Street Pentkas aukštas New York, N.Y. 10019 Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU AUTOMOBILIAI Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas Pasirinkite iš šių naujų modelių

ZHIGULI VAZ 2101	US \$342.00
NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL	
ZHIGULI VAZ 2103	US \$3947.00
ZHIGULI VAZ 2102 STATION WAGON	US \$3795.00
MOSKVITCH 427 IE STATION WAGON	US \$3909.00
NAUJAS PAGERINTAS ZAPOROZHETS ZAZ 968 AE	US \$2505.00

REIKALAUKIT SPECIALIŲ BIULETENŲ SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTMENTAIS, NAUDOTAIS ROBIAIS SVECIAMS IS USSR. REIKALAUKITE MŪSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO. MES TURIM 26 METŲ PATYRIMĄ SIAME BIZNYJE IR TAIP PAT TURIM TŪKŠTANCIUS PATENKINTŲ KLIENTŲ.

SPYGLIAI IR ROVĖLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

LAIKO INFLIACIJA

Laikas yra pinigai, taip sako mūsų broliai amerikiečiai. Taigi, jei krinta doleris, tai reiškia, kad krinta ir laiko vertė, t. y. nuopinga ir laikas. Galima sakyti, jog kartu su pinigais jaučiama ir laiko infliacija. Konkrečiai kalbant, žmogui yra laiko kaip šieno. Prisimenant įvairius parengimus, laiko atžvilgiu jie turi būti labai ilgi, prakalbos ilgos, o visa turi būti pradėta su neabejotinai reikšmingu pavėlavimu.

Filosofai teigia, kad viena minutė yra labai brangi, kad per vieną minutę galima susprogdinti pasaulį, bet taip yra tik raštuose, gi gyvenime žmogus kartais laukia valandą, kad atidarytų taverną.

Rudenį atėjus, prasidėjo įvairių parengimų. Taip ir kelia tie visų parengimų stiprintojai iš parengimo į parengimą, grūdami. Nieko nepadarysi, taip jau yra, turi kas nors eiti. Bet tie, kurie visada visur eina, tikriausiai, turi laiko per daug. Pavyzdžiui vyksta koks nors parengimas, tai būtinai reikia pavėlavinti. Jeigu nepavėlavinti, tai reiškia, kad tavo parengimas niekam tikęs. Jeigu jau atejo kas per anksti į salę, tai tegu palaukia, sėdėti tai ne miškas kirsti. Pagaliau nėra čia ko viską punktučiai pradėti. Tik Lietuvių opera visada spektaklį pradeda punktučiai, žinoma, jeigu sol. Viciaus, vykdamas į salę, tiketo negauna. Suprantama, kad per nesupratimą parengimą būtų galima ir anksčiau pradėti, bet dori žmonės vėluoja. Ir reikia vėluoti. Jeigu ateini ir sėdi, tai jau visi tuoj ir galvos, kad neturi kur laiko dėti. Kai jau visi susėdė, būtinai pasivėlavinti, tada visi matys, kad tavo uždaviniai dideli, kad tu negali visur spėsti, kad tavo kankina posėdžiai ir svarbūs valstybiniai reikalai, kad ir tu esi maždaug kaip daktaras, kurį iš vienos ligoninės ir iš vieno namų į kitus pacientai tampo. Žodžiu, vėlavimasis yra būtinas žmogaus reputacijai išlaikyti ir kelti.

ir kitus verskime vėluoti. Parengimuose jokių kortelių mušti nereikia ir niekas tau už vėlavimąsi algos nenurašys.

Šiaip jau laikas yra labai dvi-pusiškas. Jeigu apsidaužei automobiliu, tai daktaras tau patars daugiau judėti, o advokatas vis lieps dar pagulėti lovoje. Jeigu vieniems labai patiks elektrinių gitarų grojimas, tai kiti, norėdami, kad viskas greičiau baigtųsi, pradės salėje tyliai melstis, kad sugestų elektra. Jeigu dvi minutes lauksi autobuso, atrodys amžiai, o jei dvi valandas kalbėsi su mergina, atrodys akimirksnis, jeigu dvyliką valandų loši pokerį, tai atrodys, kad tu užtruko tik pusvalandis. Jei būsi bažnyčioj, tai skusiesi, kad labai ilgos pamaldos ir ilgas pamokslas, bet jei sėdėsi bare, tai pats kalbėsi valandą ir atrodys, kad dar tik pradėjai sakyti tai, ką turi pasakyti.

Žodžiu, laikas gali kam kam atrodyti kaip kada ir brangokas, bet nereikia rūpintis, laikas pinigai, o pinigai pinga. Nebūkite šykštuoliai ir kokie taupytojai, vieni iš parengimus vėlinkimės, o kiti jų laiku nepradėkite, kad taip gautųsi darnus veiksmas, lyg gerai susidainavusių Prapuolenio ir Linkevičiūtės duetas. A.T.

Kada laikas labai greit plaukia.

APIE VEDYBAS

Jeigu tave kas kvies į šiaip kokią neidomą susirinkimą, tai būtinai atsakyk, kad neturi laiko. Doras žmogus negali turėti laiko. Tvirtink, kad negali, niekur eiti, kad laiko nėra, kad tegu dirba tie, kurie nieko nedirba, nors šiaip labiausiai laiko neturi tie, kurie nieko nevelkia. Laiko nebereikia branginti, nes laikas pinigai, pinigai krinta. Dabar, rudenį atėjus, būtinai vėluokimės

“Kiek daug žmonių vedasi vėlyvame amžiuje ir be meilės: tokios vedybės net ir vėliau nėra rados. Tada abu šeimoje gyvena kaip suo su kate. Iš čia įvairios ligos. Tokių ligų joks gydytojas negali palengvinti tol, kol abu vedusieji iš šuns ir katės nepasidaro du balandžiai.”

Dr. J. Adomavičius

POLITIKAS IR PSICHIATRAS

Politikas paklausė savo pažįtamą psichiatrą:

— Aš visada stebiuosi, kaip tu žinai, kada žmogus yra psichiškai nesveikas.

— Aš duodu tokius klausimus, į kuriuos vidutiniškų gabumų žmogus gali lengvai atsakyti. Pavyzdžiui, aš paklausiu: “Jeigu kapitonas Cookas tris kartus apkelia pasaulį, o vieną tų kartų buvo nužudytas, tai kuris kartas tai buvo?”

Politikas susimūstė ir tarė:

— Ar tu man negalėtum duoti klausimo iš kurios nors kitos srities, ne istorijos? Istorija — mano sritis.

— Ne, ne! Tai padarysiu tik rytoj.

— Bet kodėl gi?

— Matai, šiandien vakare tu telefonu jam turi skambinti labai svarbiu reikalu.

Priežastis

Parapijos gydytojas antraeilėse pareigose dėstė dar ir sekmadieninėje mokykloje. Vienos pamokos metu jis klausia berniukštį:

— Sakyk, mažiuleli, ką mes turime daryti, kad patektume į dangų?

— Numirti, — atsakė berniukas.

LAZDOS REIKSMĖ

“Lazda — tikrai gana praverčius daiktas daugeliu atvejais: ir remtis einant, kai išsinariname koją arba kai pečius ima stegti metų našta; ir pasisiekti, ko neprieinama ranka; ir atsigrūti, kai užpuola piktis šunys; ir dėti per kuprą, kai kas nors talkostis traukti iš kišenės pinigėlių arba griebti rankinuką.”

“Grižkime prie mūsų priežodžio. Lazda turi du galus. Bet mes kartais taip apžlimbame, daromės tokie trumparegiai, kad be matome tik arba vieną, arba antrą jos galą, ne abu. Tada ir pačios lazdos nebesugebame kaip reikiant nei paimti, nei laikyti. Todėl mums nebetarnauja, kaip iš tikrųjų galėtų.”

A. Tamošaitis, SJ

MOTERIS IR CIGARETĖ

Daugumą moterų galima palyginti su cigaretėmis: jos visuo met būna rūpestinguose įpakaviuose iki tam tikro laiko, nesigailint nieko masinės reklamai, greitai užsidega, prilimpa prie lūpų, maloniai svagina, kartais užgesta netikėtai, bet įpratus, beveik jau nebeįmanoma atsprasti, nors dėl to ir amžius trumpėtu.

AUTOMOBILIŲ REIKSMĖ

Mokytojas klausė klase, ką geriausia davė automobilis laikmetis. Vienas mokinių atsiliepė: “Nagi, sustabdė arklių vogimą”.

VALGYKLOJE

— Kelneri, šito viščiuko viena koja trumpesnė už kitą, pareiškę svečias valgykloje.

— Tai, pone, ar ji valgys, ar su juo eis šoki? — paklausė kelneris.

APIE GYDYTOJUS IR PACIENTUS

Atsargumas

Paciento žmona palatos gydytojui:

— Be abejo, daktare, aš visiškai nesirengiu joo jaudinti. Būsiu labai atsargi. Aš tik paprašysiu jį parašyti testamentą.

Telefonas

Kalbas du psichiatrai.

— Šiandien buvo atėjęs pacientas, tvirtinęs, jog prarijo telefono aparatą.

— O tu, žinoma, panaudojai hipnozės metodą ir per vieną sesansą padėjai nusikratyti tuo kompleksu?

— Ne, ne! Tai padarysiu tik rytoj.

— Bet kodėl gi?

— Matai, šiandien vakare tu telefonu jam turi skambinti labai svarbiu reikalu.

Priežastis

Parapijos gydytojas antraeilėse pareigose dėstė dar ir sekmadieninėje mokykloje. Vienos pamokos metu jis klausia berniukštį:

— Sakyk, mažiuleli, ką mes turime daryti, kad patektume į dangų?

— Numirti, — atsakė berniukas.

LIETUVIS IR LIETUVYBĖ

Ateitis

“Paveiksle, kuriame basas džentelmenas apmąsto taurelės turinį su visiškai nusirėdžiusia mergele, reikia žiūrėti moderniška, idealistinė ir išsilaisvinusią iš visokių prietarų varžtų mūsų jaunąją kartą, kurios rankose yra mūsų lietuviybės ateitis”.

Svetimotė avimas

“Minkštai kramto savo kugelę su kopūstais, geria šnapsa ir taukuotom lūpom siekia bučiuotis su ne savo “meilute”.

Laidotuvės

“Niekas nabašninko į grabą neguldo su skrybėle, su lietsargiu ir juodais akulioriais”.

Lietuvis

“Lietuviškos sodybos kiemą naktį knisantis kiaušėlė vaizduoja Amžiną Lietuvį, kuris visais laikais subiaurindavo už save pranašesnio pozityvų darbą”.

— Iš dail. V. Vizgirdos ir poeto Ant. Gustaičio pokalbio “Lietuvių Dienose”.

DAKTARO ŽENTAS

Gydytojas tėvas klausia savo dukrą:

— Ar tu pasakei savo draugui, jog aš jį laikau niekam tikusiu?”

— Taip, tėti, bet tai jo nekvartina. Sakė esąs tikras, kad tai ne pirmą kartą dinga d'agnozė, kurią tu nustatei.

“National Enquirer”

KUR NĖRA ADVOKATŲ

Vieną dieną šv. Petras ir velnias susibarė, kuris iš jų taisyss sulūžusią tvorą tarp dangaus ir pragaro.

— Tu taisyssi tvorą, arba aš tavę patrauksiu į teisimą, — sako šv. Petras velniui.

— Trauk į teisimą, bet kur tu gausi advokatą? — sako velnias.

PAVOJUS

Motina padavė berniukui valgyti saldžių drebučių. Berniukas pažūrėjo į virpančią dubenį ir pasakė:

— Mamyte, kaip galima ją valgyti, kad ji dar gyva ir juda.

SENELIO ARGUMENTAI

— Mano seneliui yra bėdos su klausa. Gydytojas sakė, jog tai nuo gėrimo, ir būtų geriau mesti svaigalus gėrus. Bet senelis nenusileidžia, taip įrodinėdamas: “Daktare, mėgtus aš labiau, ką geriu, o ne ką girdžiu”.

Bet jis visai į mane nepanašus, teigla nustebęs tėvas.

— Tas tiesa, bet ką mes turime padaryti prieš tai?

— Iškviesti gydytoją.

Operacija

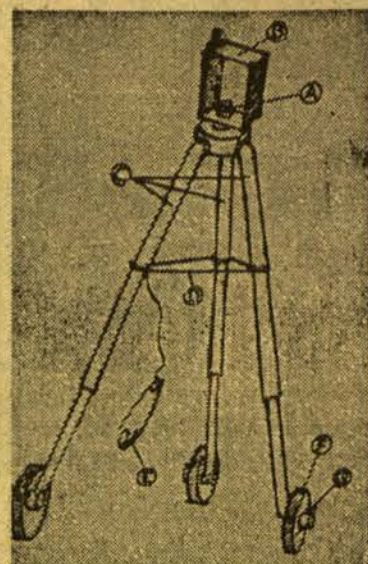
— Ką daryti, profesoriau? Operacijai viskas paruošta, o pacientas dar nėra.

— Tai nieko, pradėsime be jo.

Automobilis

Nuo galvos iki kojų subintuotas automobilistas, atsikvošėjęs ligoninėje po susidūrimo, pro tvarsčių plyšelį šaukia:

— Daktare! Pasakykit man tiesą, kokią baisį ji bebūtų: ar mano automobilis labai nukentėjo

PAGAL SAVO KNYGĄ

Rašytojas Panhandler, parašęs knygą, “Vienas šimtas būdų užsidirbti pinigų”, rinko išmaldas.

— Kodėl tu prašinėji išmaldų? — paklausė Panhandlerį prekybininkas.

— Išmaldų prašymas yra vienas iš būdų mano knygoje kaip pasidaryti pinigų, — atsakė Panhandleris.

SUPRATINGI ŽMONES

Vieną kartą pas žymų Gabrovo prekybininką užėjo į svečius jo nuolatinis klientas. Pavakarieniavę jie susėdo už stalą pasikalbėti. Po kurio laiko šeimninkas užgesino lempą ir tarė:

— Nėra reikalo veltui deginti žibala. Kalbėti mudu galim ir tamsoj.

Pasikalbėję jie, ir svečias sudėjo eiti namo. Šeimninkas norėjo uždegti lempą.

— Palauk! — sulaukė jį svečias. — Kol mudu sėdėjome tamsoje, aš nusimoviau kelnes, kad jos veltui nesitrintų.

SOVIETINĖJE SKALBYKLOJE

Kartą užėjau į skalbyklą.

— Norėčiau atsiimti savo marškinius, — pasakiau priėmėjam.

Jinai pažvelgė į kvitą.

— Galime duoti vietoj marškinių dvejus kelnaites, — staiga pareiškė ji. — arba, jeigu norite, keturias nosines.

— Ką?

— Jūs neišgirdote ar nesupratote?

— Aš negaliu patikėti...

— Tikėtai ar netikėtai — jūsų asmeniškasis reikalas, o čia valstybinė skalbykla. Mes kovojame už tai, kad klientai nebūtų apgadinėjami.

— O kartais jūs nekovoja už tai, kad skalbiniai, kurie pas jus atnešami, būtų išskalbti?

— Liaukitės filosofavę. Na, tai kaip, paimsite? Kelnaites ar nosines?

— Aš norėčiau marškinių!

— Na koks jūs žmogus? Kurčias, ar ką? Neįmanoma susikalbėti. Aš gi jums aiškinu. Pas mus trūksta marškinių, o kelnaičių perteklius. Na, tai ką jūs renkatės? Viena ar kita?

— Sakykim, kad mano marškiniai iš tikrųjų suplyšo, bet tada atiduokite bent sagas. Jos buvo originalios, perlamutrinės... Gal būt, išliko sveikta bent apykaklė?.. Atleiskite, dėl Dievo, bet man atrodo, kad štai tie marškiniai, kurie kybo ant pakabos — antrieji iš kairės — yra mani.

— Visai gali būti!

Tai atiduokite man juos!

— Šiuos marškinius gaus tas klientas, kuris atnešė septynerius marškinius. Jisai gaus dvejus marškinius ir kaip kompensaciją kelnaites bei nosines.

— Kaipgi taip? Jūs atiduosite jam mano marškinius?

— Jūs puiki žmogus! Asmeninė nuosavybė kažkoks feodališkas buržuazinis. Jūs už marškinius gaunate kelnaites. Sutikite, jog kelnaitės taipogi reikalingas daiktas. Argi gali nūdienas inteligentas apsieiti be kelnaičių?

— Žinoma, negali, — sutikau aš, — iš tikrųjų, kelnaitės pirmo būtinumo daiktas.

— Na galų gale prabilote

ABEJOTINAS PUNČAS

Airis klausė savo drauga prancūzų:

— Ar tau patinka airiškas punčas?

— Taip, — atsakė prancūzas, — tik, deja, jis pilnas priešingybių.

— Kokių priešingybių?

— Jūs įpilate viskės, kad būtų stipru; pridedate vandens, norėdami padaryti jį silpnesnį, cukrus dedama, kad būtų saldu, o citrina — kad būtų rūgštu. Paskui dyklos man nerūpi, nes vandens išgeriate patys.

kaip normalus žmogus. Prašome paimti kelnaites.

— Taip, bet jos man per didelės.

— Ne bėda, svarbu, kad nebūtų mažos. Nesiožiūokite, priešingai atveju teks pasiskusti jūsų istaigai kad jūs trukdote vykti mums planą.

— Tada verčiau duokite nosines. Visada pravers.

— Genia! Duok keturias nosines! Prašom. Tiesa, jos neskaltos. Bet jūs išsiskalsite jas patys. Su nosinėmis ne tiek jau daug darbo.

— Taip, bet aš juk sumokėjau už skalbimą?

— Už marškinių skalbimą, bet ne už nosinių. Pasišūriškite į savo marškinius, jie tiesiog nuostabiai išskalbti.

— Taip. Pulkiasia! Net gražu žiūrėti! Mano mėgiami marškiniai! Svaručiai kaip ašara! Svajonė!

— Na matote! Belieka parašyti skundų ir pagedavimų knygoje, kad jūsų marškiniai išskalbti gerai. Juk mūsų įmonės kliento nuomonė labai svarbu.

M. Vasilevskis

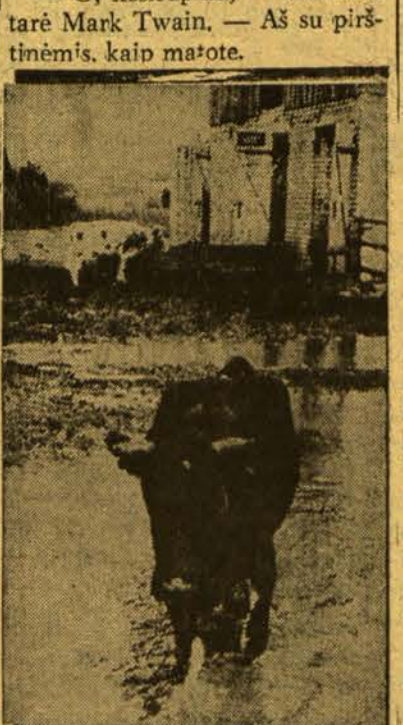
DAILININKAS IR RAŠYTOJAS

Amerikiečių dailininkas Whistler džiaugdavosi, sutikęs žmogų, kaip ir jis pats. Kartą rašytojas Mark Twain, aplankęs jo studiją, apsimetė, kad apie daile visiškai nieko nežino.

— Neblogai, ponas Whistler, visai neblogai. Tik, va, iš šio kampos išmesčiau štai šį debesėlį, — ir parodė, kaip reikia ištrinti.

— Atsargiai, ponas! — sušuko persigandęs Whistler. — Atsargiai! Argi nematai, kad dažai dar neišdžiūvę?

— O, nesirūpink, — maloniai tarė Mark Twain. — Aš su pirštinių, kaip maote.

Komunistinė “Šluota” įsidėjo šią nuotrauką, teigdama, kad ta karvė deklamavo: “Sugedusios autogir dyklos man nerūpi, nes vandens ligi tešmens.”

Dr. S. Aliūnas

POETAIR LAIKAI

— Vyrai, — sušuko mums Maironis,

Paimkit arklį, knygą, lyra, Bet jau šiandien už šitai ponos Tuojau pasmerktų savo vyrą.

Ir kas šiandieną tas artojas, Kas tu, kvieteli, tu rugy, Jei ne viena tiktai svajoja, Nutvert bent su master digri.

Ir kas poezijos tos grynos, Kas iš poemių ir novelių, Kai reikia žmoną vežti į kiną, Madų parodon ir į baū.

Niekai šiais amžiais visos lyros, Ir kas dabar jomis begrotų, Jeigu šiandieną pilna vyrų, Ir su gitarom, ir barzdotoj.

Knygų, arklų nenugalėtas, Jis skamba mums gražiau už lyrą, Šiandieną šauktų ir poetas: — Dolerį rankon imkit, vyrail.

KULTŪROS KRIZĖ

Ir teigiama, kad vaizdas liūdnas Kultūros šiam tremties kely, O aš geriu sau ligi dugno, Ir vis yra dar butely.

Protėngi vyrai naiviai šneka, Trūksta mums polėkių giliu, O lekia puikiai Pontiakas Plačiuoju tremtinio keliu.

Spauda ermyderį vis kelia, Kad apkiautimą reikia vyti, O mano vilofj nei dulkelės Ir nei knygelės nematy.

Kas tau čiurlioniškas Allegro, Kas tau romanas ir gaida, Kai tavo blokan veržias negras, Kultūros krizė tik tada.

— Iš naujai išėjusio rinkinio “Alijošiaus lapa!”

— Gerb'amas pone, aš labai atsiprašau, užmiršau pasakyti, kad neturiu pinigų.

Spygliuotinės mintys

— Šiandien už pinigą gali nupirkti laimę, o ko negali nupirkti — tai jau kas kita.

— Anądien skaičiau straipsnį apie kryogeniką — tai yra apie mokslą, kaip šaldomi kūnai. Nieko nauja iš to nesužinojau, nes mano šeimninkas, kur nuomoju butą, kas žiemą tai daro.

— Visada atleisk priešui, jėgu jis žymiai stipresnis už tave.

— Tu gauni iš gyvenimo tiek, kiek į jį įdėjai. Aišku, atėmus federalinius ir kitokius mokesčius.

— Kai aną vakarą nuėjome į svečius, hipnotistas sau objektu pasirinko mano vyrą, kadangi šis jau snaudė.

— Tik ką pirkau naujus namus Los Angeles mieste ir giedrią dieną galia matyti vandenyną — taigi mano namai paplūdimyje.

— Geram vyrui ir svetima žmona gera, o kapriznam vyrui ir sava neįtinka.

— Joks vilkas dar neįrodė, kad avys pačios lenda į jo gerklę.

— Trumpa atmintis ir trumpa suknelė nepakankamas meringai, turinčiai gražias kojas.

— Glostomo katino uodega vi suomet riečiai ir viršų.